

VOUROTEN 'Ambassadeur' van kustdorp is razend

'Ik denk echt dat de paniek groot is'

Huisduinen is landelijk nieuws. Daar is Jan Roelofs, een officieel ambassadeur van het kustdorp, normaal gesproken blij mee. Maar nu niet. Dat de Lange Jaap dreigt in te storten maakt hem ronduit woedend.

Wat betekent hij voor u?

Vuurtoren Lange Jaap is onmiskenbaar verbonden met Den Helder. De Lange Jaap is van ons. Maar wat betekent de vuurtoren voor u?

De redactie van de Helderse Courant wil het graag weten. Zijn uw trouwvolke, er getuigen, is het inderdaad dat het dat u zelf als u na een vakantie weer naar huis rijdt? Of naar huis gaat?

Viel u als kind lekker in slaap bij het geruisdende schipstiel van onze jaap? Er zijn vast genoeg verhalen te vertellen over de toren.

De redactie ontvangt u graag Mail en naar redactie.hc@hd.nl

Marten Visser

Huisduinen ■ De toren komt hem nog niet uit de doren, deze woensdagmiddag. De altijd zo correcte Jan Roelofs, van Huisduinen, oud-raadslid, oud-VVD-district, houdt zich niet in.

„Ik ben razend, echt waar. Ik kon er vanmorgen niet van slapen. Mijn vuurtoren, mijn vuurtoren, die draagt in te storten! Dat is een ramp. Ik heb 'n alledaagse gedachte, maar als ze mij dan als Jan met de korte eentennas gaan behandelen, dan ben ik er klaar voor.“

Met 'ze' heeft hij op de meenen van Rijkswaterstaat, als eigenaar verantwoordelijk voor het onderhoud aan de vuurtoren.

„Jan Dop, voorzitter van Huisduinier Belang, is een kalmer dan Roelofs. Maar ook hij schrijft zich niet als hij terugkomt van vakantie.

„Toen ik uit het vliegtuig kwam, zette ik de telefoon aan en kreeg ik allemaal berichtjes. Het is niet waar, dus ik zette. Maar wel dat. Niet het maar anders, dat omvalten van de Lange Jaap, zegt Dop. „Ik denk echt dat de paniek groot is.“ Hij laat een foto op zijn telefoon zien. „Zie, maak ik op u toe. Kijk eens: zes auto's bij de vuurtoren, mensen met wrage hogen. Toen was er al wat loom denk ik.“

Mannen met zo'n zelfde besef aan maken woensdag met hokken een grote cirkel rondom de 65 meter hoge vuurtoren. Om er zeker van te zijn, dat mocht de toren omvallen, niemand gewond wordt door de brokstukken.

Tien van de Wint zit veilig in haar huisje aan de rand van Huisduinen, het staat ver genoeg van de toren af. Toch heeft ze slecht gelopen van het nieuws. „Dit is werelddeftig. Ik woon hier al vijf jaar. Ik heb el-dag even naar die toren, hij staat tenslotte in mijn achtertuin.“

Ze weet nog hoe haar vader de Lange Jaap als bakken zag, als hij na een lange reis met een maritiemchip terugkeerde in de thuisduinen. „Als hij dan de Lange Jaap zag, dan huilt hij. Die toren mag niet verdwijnen.“

Container

Zou het komen door al die apparatuur die in de loop van de jaren op en in de toren is gezet? Vraag Cees Schoemaker zich af. „Er heeft zelfs wel een container op gezeten. Het zijn toch windmolens. En die toren gaat wel een meter heen en weer bij windstichting.“

Jan Dop (links) en Jan Roelofs strijden voor het behoud van de Lange Jaap

'Krijg je een paar dagen later ineens het bericht dat de vuurtoren op omvallen staat. En dat wisten ze niet eerder?'

'Waarom inspecties uitgesteld?'

Huisduinen ■ Ook onder raadsliden is er beweging ontstaan over de problemen met de Lange Jaap. In ieder geval de fracties van VVD en Behoorlijk Bestuur vragen opheldering van burgemeester en wethouders. Wat gaat u doen om de vuurtoren voor onze gemeente te behouden? Wilt u behoudelijk Bestuur weten van burgemeester en wethouders.

„Hoe kan het dat Rijkswaterstaat zo laks is geweest? Is een vraag van de VVD-fractie. Het CDA in Den Helder schakelt de collega's in de Tweede Kamer in, meldt Harman Kuit. Rijkswaterstaat, en dus het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, is verantwoordelijk. Die kunnen alleen in het parlement verantwoordelijk worden gehouden.“

De humor ligt op straat: toren die omlicht of lege polder

Stel nou dat de Lange Jaap omvalt en weg wordt gehaald. Hoe ziet de Huisduinier Polder er dan uit?

Marten Visser

Huisduinen ■ Nou zo dus. Kijk maar naar bijgaande foto van Peter van Aalst. Even foto's schieten en weg is onze jaap. Wat achterblijft is een kale heuvel, je moet er niet aan denken.

Ook in dit soort situaties ligt de humor op straat. En dus worden er in Huisduinen en op social media als Facebook volop grappen gemaakt. Kijk er een oude man door het dorp, die bij Cees Schoemaker lopen en draai het raamse open. „Hoe laat gaat het beginnen Cees? Schoemaker antwoordt niet. „Ik ga nu effe wat spullen halen, om kwart

over elf gaat-ie kliepen die toren.“

Vollek lachen over straat. Erik Houwerling weet ook wel raad met photoshop. Hij is bevoerder van de populaire Facebookpagina 'Je bent echt Jutter...'. en plaatst een foto waarin de Lange Jaap helemaal plat ligt, tegen de zee-dijk aan.

Geintje uiteraard, want als raach-ter Jutter moet ook Houwerling er niet aan denken dat er echt iets met de vuurtoren gebeurt. Anderen maken een montage waarin de Lange Jaap spectaculair omvalt. Met wel de eindelooze Red Lange Jaap.

In het nieuwe dorpsplein van Huisduinen is de vuurtoren moet in de bestaande te zien. Een straatmaker loopt er overheen, hij moet even in het dorpsplein zijn. In het voorbije jaren tegen Jan Dop van Huisduinier Belang. „Die moet ik er straks maar uithalen zeker?“

Mink Dijkhuizen biedt zich aan als struipelaar. „Deze foto heb ik in zoek al gemaakt.“

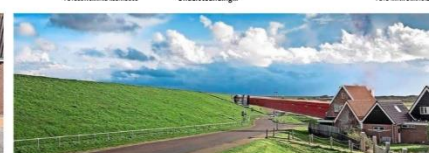

De Huisduinier Polder zonder de beeldbepalende vuurtoren. Een kale heuvel.

Lange Jaap voor het dorpsplein.

FOTOWERKING RENOUVEAU

De Lange Jaap ligt helemaal plat.

FOTOWERKING DEK HOEWELING

Duizend ansichtkaarten naar Den Haag

Den Helder ■ Zorg dat ze bij Rijkswaterstaat bedolven worden onder ansichtkaarten met de Lange Jaap er op.

Zodat ze daar in Den Haag weten dat het de inwoners van Den Helder menen is. Alle henn aan dek voor onze Lange Jaap, zorg dat hij snel wordt opgeklapt zodat hij voor de wereldgloed mee kan.

Dat is de boodschap van de kaartnatie de Liza Hendriks op gaat zetten, in samenwerking met Peter van Aalst, huisfoto

graaf van deze krant. Van een fraaie luchtfoto van Van Aalst wordt een ansichtkaart gemaakt.

„Het daarop alvast het adres van Rijkswaterstaat voorgegukt. Het idee is dat Nieuwoudigeers zo'n kaart halen, hun verhaal er opschrijven en hun optuimen“ legt Hendriks uit. Ze werd bekend door de Lange Jaapfoto, die ze onlangs lanceerde.

Het nieuws dat de Lange Jaap in slechte staat is raakt haar. „In heel veel mensen om me heen

merk ik. Die toren moet gewoon opgeklapt worden, dat willen we. Rijkswaterstaat laten weten met die kaarten.“

Ze draait er vooralsnog duizend. „Als het echt hard gaat kunnen we altijd nog bijmaken.“ De kaarten zijn naar verwachting na het weekend beschikbaar en komen op verschillende plekken in de stad te liggen. Hendriks: „Wel zelf even een postzegel plakken. En houd het aub netjes. Het moet geen scheldspijl worden.“

Op 1 april 1878 ging het licht voor eerst aan

Huisduinen ■ De Lange Jaap is al elf jaar breedtepland in de Huisduinier Polder.

Het licht in vuurtoren Kijkduin, aan de toren officieel leet, is op 1 april 1878 voor het eerst ontstoken. Met zijn 65 meter is de toren de hoogste nog werkende vuurtoren van Nederland.

De fundering van de toren bestaat uit een houten roosterwerk op 240 houten palen, met daarop een metselwerk van zes lagen

van handgemaakte Waalmeppen. Daarop werden houten torenvoetstukken geplaatst, met in het boogje 'De vuurtoren van Huisduinen', dat Peter Kouwenhoven schreef.

Bij de toren stond een dubbele lichtwachterwoning, die in de jaren zeventig van de vorige eeuw is afgebroken. De vuurtorenwachters, verboden uit de toren, als werd op afstand bediend. De toren zelf was nog lang voor publiek toegankelijk, tot

schuren in de vloedvelden en de toren werden gevormd. De dammenbakerballen spekten jarenlang de clubba door rondvliegen in de toren te geven.

Ook Huisduinier Jan Roelofs ging vaak met kinderen naar boven. „Heel erg leuk. Het was een je boeien, bleef dat er twee kinderen later kwamen vanwege een val van zo. Kon ik weer vijf-tien naar beneden lopen. Gelukkig was mijn conditie toen iets beter dan nu. Haha.“

Oud-marinemensen in actie voor Lange Jaap

Arie Booy a booy

Den Helder ■ Ook oud-marinemensen trekken zich het lot van de Lange Jaap aan en zijn een actie voor herstel en behoud gestart. „Die vuurtoren was voor ieder van ons het sein dat de thuishaven in zicht kwam”, vertelt actievoerder Arie Krijgsman. „Dat moet zo blijven, daarom vechten we nu voor de Lange Jaap.”

Krijgsman woont in Dordrecht, maar heeft een lang Helderse verleden, vanwege zijn dienstverband bij de Koninklijke Marine. En hoewel hij al weer geruime tijd is afgeweerd, blijft het zeemansbloed door zijn aderen stromen. Tweemaal per week publiceert hij een reeks van berichten en verhalen over heden en verleden van de zeemacht door een via de mail verstuurde nieuwsbrief.

Ten Anker

„Ik heb zo'n duizend adressen op de verzendlijst staan”, zegt Krijgsman. „De nieuwsbrief heet Ten Anker naar de gelijknamige website tenanker.com, waar nog veel meer mari-

tieme zaken op te vinden zijn. De lezers wonen door heel het land en het buitenland, want zedui zijn en blijven natuurlijk internationaal georiënteerd.”

Schokkend

Den Helder als thuishaven figureert regelmatig in het aanbod. En voor een schokkende ontwikkeling als het dreigende teloor gaan van vuurtoren de Lange Jaap maakt Arie Krijgsman extra plaats.

Begin deze week wijdde hij er zelfs een speciale editie aan, die vergezeld ging van actiekaarten die naar Rijkswaterstaat gestuurd kunnen worden. Een initiatief waar al massaal gevolg aangegeven is, weet de oud-marineman.

„De extra editie gaat over het wel en wee van onze Lange Jaap, de vuurtoren waar alle marinemannen herinneringen aan hebben”, stelt de redacteur aan het begin van de lange nieuwsbrief. Krijgsman: „Alle (oud) marinemannen kunnen wel een verhaal opdiepen over de Lange Jaap. Deze vuurtoren heel, heeft veel impact gehad op ons zeemansleven. Bij het naar zee gaan passeerden we altijd aan bakboordzijde onze Lange

Jaap en vaak gingen dan de gedachten met gemengde gevoelens door ons hoofd. Enerzijds het afscheid van onze vertrouwde haven, anderzijds verlangen naar het avontuur wat deze reis weer in petto zou hebben. We keken op naar het hoge, rode gevaarte dat ons straks weer veilig de weg naar huis moest wijzen.”

De redacteur van Ten Anker kwam daarom op het idee zijn lezerschare te mobiliseren met een

Krijgsman mobiliseert duizend oud-marinemannen

digitale kaartenactie. Hij maakte enkele illustraties en plaatste als oproep: „Als we nu eens allen een digitale kaartje sturen naar de Rijkswaterstaat onder de kreet 'Red de Lange Jaap'. Gewoon ter ondersteuning om te laten weten dat de Lange Jaap een gemeengoed is geworden van duizenden mannen en vrouwen die door deze toren weer veilig de thuishaven wisten te vinden.”

Lange Jaap lijkt total loss door gebroken gietijzer

Arie Booy

Huisduinen ■ De toekomst van vuurtoren Lange Jaap is niet alleen onzeker, maar ook politiek brisant. Twee regeringspartijen stellen kritische vragen over de wijze waarop Rijkswaterstaat met het rijksmonument is omgegaan. De vraag is echter of de beheerder wel wat aan de scheurvorming kan doen er wordt achter de schermen al decennia tevergeefs gezocht naar een oplossing.

Uit het feit dat er volgens de Nederlandse Vuurtorenvereniging reeds 25 jaar gesteggel is over de staat van onderhoud valt af te leiden dat de rijksoverheid zwaar met de Lange Jaap in de maag zit. In 1876 werden de gietijzeren onderdelen van de toren in Dordrecht gegoten. De duizenden metalen platen werden vervolgens met een veelvoud aan bouten in Huisduinen aan elkaar geklonken.

Er zouden toen constructiefouten zijn gemaakt, oppert Rijkswaterstaat nu. De toren vertoont na bijna anderhalve eeuw door de harde wind geteisterd te zijn, volop sporen van geseling door de elementen. Naast breuken in het gietijzer is er sprake van schade door lekkage, ramen moeten vervangen worden en stootnaden aan de buitenkant zijn beschadigd. Verrassend is dat allemaal niet, maar wel frustrerend omdat de vereiste aanpak uitblijft.

Steen kan eeuwen weerstaan, een toren van gietijzer is een heel ander verhaal. Belastingen van gietijzer leiden al gauw tot breuk- of scheurvorming. Dit heeft te maken met de samenstelling van het materiaal. Het gieten van ijzer in mallen van zand is een techniek uit de 19e eeuw toen de temperaturen niet hoog genoeg waren. De resultaten van beweging en zonschijn zijn daarom binnen, maar nu ook buiten te zien. Toch zijn er gietijzeren torens die er beter aan toe zijn.

Wenteltrap

De Helderse toren telt zeventien vloeren; vanaf de vijfde verdieping staan ze echter al jaren scheef. Ook de karakteristieke wenteltrap die

Een grote scheur in een gietijzeren vloer van een van de 17 verdiepingen. FOTO VWN

naar boven voert is momenteel deels uit het lood geslagen. Veel vloerplaten vertonen scheuren. Soms langs de binnenrand waar de bouten in gedraaid zijn; soms wel een meter of meer overdwars. Als een grillige slang lopen die breuklijnen door het grijsblauw geschilderde metaal.

In Huisduinen wordt wel eens gesuggereerd dat Rijkswaterstaat het onderhoud aan Lange Jaap heeft laten versloffen, maar een tijdlijn maakt duidelijk dat er sinds 1998 wel degelijk gezocht wordt naar een methode om het scheurende gietijzer te herstellen. Rijkswaterstaat neemt ruim de tijd voor studie en is niet scheutig met de communicatie; allemaal verklaringen voor het groeiende ongeduld bij organisaties als Huisduiner Belang en de Vuurtorenvereniging.

Toen dit jaar echter ook verticale breuken in de zestiende kanten van de buitenwand werden gezien, schaalden de ambtenaren de kwestie op naar het hoogste niveau. Volgens de torenbeheerder kan de Lange Jaap verticaal veel hebben, al weegt hij vijfhonderdduizend kilo. Het probleem zit 'm in de horizontale kracht van de wind. Als er eenmaal scheuren in een wand zitten kan dit een sneeuwbal effect veroorzaken. Vandaar dat de directie van Rijkswaterstaat geen uitspraken doet over de vraag of vuurtoren tegen elke prijs behouden blijft. Het plotselinge

afzetten van de omgeving heeft lokaal de ernst van de situatie doen indalen. „Is dit soms een truc om geld te krijgen?”, vraagt een wantrouwige Nieuwedieper zich af.

Wind

TNO deed eind vorige eeuw onderzoek in de Lange Jaap. Geconstateerd werd dat de mate van scheurvorming van onder naar boven in de vuurtoren toenemt. Als oorzaken werden de wind en temperatuurverschillen genoemd. Het advies was de scheuren te repareren door er platen overheen te 'bouten'. Gietijzer kan niet worden gerepareerd door middel van lassen. Na de inspectie door TNO werd het verguisde bezoekverbod aan de Lange Jaap afgekondigd; het scheuren van de vloeren ging deze eeuw echter gewoon door. Nu ook de buitenwand aan het breken is, kan geconstateerd worden dat het van kwaad naar erger gaat met het Helderse beeldmerk.

Is de Lange Jaap total loss of is het rijksmonument nog op te knappen? Nieuw onderzoek in de nabije toekomst zal antwoord op die vraag moeten geven. Feit is dat het herstel heel veel geld zal vergen. Tot die tijd blijft een strook van zeventig meter om de toren verboden terrein vanwege het risico op omvallen, zeker in combinatie met de verwachte herfstwind waarschuwt de minister van Infrastructuur en Waterstaat.

'Woud van antennes draagt bij aan schade Lange Jaap'

Arie Booy

Den Helder ■ Het volhangen van de Lange Jaap met allerlei antennes heeft bijgedragen aan de schade die intern aan de vuurtoren is ontstaan. Dat stellen oud-werknemers van het Loodswezen. Deze instantie beheerde tot 1980 de vuurtoren van Huisduinen.

Nu zijn de meeste antennes weer verwijderd, maar op oudere foto's zijn ze goed te zien. Meterslange constructies van metaal die aan alle kanten van de top van de toren en het lichthuis bevestigd waren. „Er kwamen steeds zwaardere antennes aan te hangen”, vertelt een Helderse oud-loods. „De apparatuur werd met grote beugels en dikke bouten aan de vuurtoren bevestigd. Zoiets blijft niet zonder gevolgen voor een windvanger. Het heeft bijgedragen aan het scheuren van de gietijzeren bordessen, de 17 vloerplaten in de Lange Jaap; dat kan niet anders.”

De Nieuwedieper heeft zijn analyse besproken met oud-collega's en kreeg de theorie bevestigd door een chef die voor het Loodswezen belast was met het beheer van de Nederlandse vuurtorens. In 1980 ging het Loodswezen op in het ministerie van verkeer en waterstaat. Ambtenaren van dat ministerie komen binnenkort met een rapportage over de toestand van de Lange Jaap. Er staan adviezen aan de minister in over herstel of sloop van het 143 jaar oude bakken.

Container

In Huisduinen is het lot van Lange Jaap al weken het gesprek van de dag. Dat de toren de afgelopen halve eeuw danig belast is, weten de Huisduinners als geen ander. Horecakan Kees Schoemaker verdenkt ook de apparatuur die aan en op de toren is gezet: „Er heeft zelfs wel eens een container op gestaan. Het zijn toch windvangers. En die toren gaat wel heen en weer bij windkracht tien”, zei hij eerder in deze krant. Anton Launspach haakt daar op in: „In Indonesië staan ook dit soort torens, maar het verschil met onze vuurtoren is het hele circus dat de laatste

Eind vorige eeuw: nog langere antennes en de radar op het dak. ARCHIEFFOTO

decennia op onze Lange Jaap is aangebracht. De radar, maar ook de vele antennes boven op de toren die bij storm hun krachten op de constructie hebben.”

Oerkracht

De scheuren in wanden en vloeren van de Lange Jaap zijn volgens onderzoekers mede het gevolg van de wind die onbarmhartig tegen de toren blaast. Deze oerkracht veroorzaakt trillingen en torsie, een wringende beweging. Het feit dat het niet om een ronde toren gaat, maar een met 16 kanten kan daar mede debet aan zijn. Het ene deel van de gevel wordt zwaarder belast dan de andere en dat levert telkens een wringend moment op. Aan de gevel bevestigde antennes versterken vervolgens het effect.

De eerste antenne werd eind jaren vijftig geplaatst om het tv-beeld voor de inwoners van Den Helder te versterken. Het ging toen nog om een eenvoudige hark-antenne die ook op woningen geplaatst werd in de jaren zestig. In de decennia daarna kwam het zwaardere spul.

Op het dak van het lichthuis is een roterende radar geplaatst. De com-

De situatie in de jaren zestig, rekken met meterslange antennes. ARCHIEFFOTO

puterapparatuur die er bij hoort vereist koeling. Een installatiebureau plaatste daar recent een airco-unit voor op de omloop van het lichthuis. Die vierkante metalen kast staat aan de luwe zijde van de toren, richting stad.

VUURTOREN Sponsors zorgen dat er nog eens tienduizend kaarten gedrukt kunnen worden

In de rij voor postzegel en ansichtkaart Lange Jaap

Een fenomeen dat lang niet voorgekomen is: er stond een rij voor de postzegelwinkel van Cees en Connie van der Wel in de Helderse Koningstraat. De klanten kwamen postzegels kopen voor de kaartactie rond Lange Jaap.

Arie Booy

Den Helder ■ De ansichtkaartactie van fotograaf Peter van Aalst en tekstschriftster Liza Hendriks kan worden voortgezet, want sponsors hebben er voor gezorgd dat er 10.000 kaarten bijgedrukt worden. „Daar zijn we heel blij mee”, zegt Van Aalst. „Rijkschool Kaandorp en Van Keulen makelaars betalen de kaarten. Scholen aan Zee haakt ook aan bij de actie. Ze worden onder meer in de les gebruikt. Vandaag leveren we 10.000 kaarten af bij Citymarketing waar ze opgehaald kunnen worden.”

De winkel van Citymarketing is aan Spoorstraat 2, bij het Juliana-plein. Bijpassende zegels met een afbeelding van de Lange Jaap met een sjaal om de nek, kunnen tegen kostprijs verkregen worden bij de postzegelwinkel van Van der Wel. Vorige

De vier ansichtkaarten.

FOTO REDMOUSE

week was er topdrukke meldt de filateliet: „Na het gekkenhuis van vorige week komen nu de eerste zendingen met velletjes binnen. Woensdag zal er weer voldoende voorraad aanwezig zijn. De belangstelling vanuit Den Helder was enorm; echt rijen

voor de deur. Maar ook veel bestellingen vanuit den lande.”

Verweven

Klanten maakten van de gelegenheid gebruik om met Cees en Conny van der Wel de mogelijkheden van

herstel van de vuurtoren door te nemen: „Het is erg leuk om alle verhalen te horen over hoe men zich verweven voelt met onze Lange Jaap”, zegt Cees. „Er werden veel praktische en minder realistische oplossingen ter reparatie geventileerd.”

“
Gekkenhuis,
maar nieuwe
kaarten en
zegels komen

Henk Bosman is een van die mannen met een plan: „Als je de oude toren als mal gebruikt kun je er prachtig een schil omheen zetten van cortenstaal”, zegt Bosman. „Dat kan goed tegen weersinvloeden. Goed te lassen. Ook in steensverband aan te brengen zoals de oude gietijzeren delen. Zo blijft de authentieke uitstraling behouden. In een auto-cad program zo te tekenen dan wel te programmeren en naar cortenstaal platen te vertalen. Tijdens het lassen tussen oude schil en nieuwe schil is de ruimte op te vullen met mastiek (zachte vulling) of gietmortel (harde vulling), wat extra stevigheid geeft”, meldt Bosman die zijn oplossing aanbiedt in ruil voor een goede fles whisky.

2021-10-18 - Indonesische Lange Jaap trotseert tsunami Krakatau (Bron: Helderse Courant).

Indonesische Lange Jaap trotseert tsunami Krakatau

Arie Booy

Den Helder ■ Bouwers van vuurtorens moesten in de 19e eeuw van de opdrachtgever een koperen model laten maken. Het model van de Lange Jaap is er niet direct te vinden, maar in het Rijksmuseum staat wel de metalen afbeelding van zijn tweelingbroer Tanjung die op Sumatra is gebouwd.

De Aziatische vuurtoren vertoont niet voor niets grote gelijkenis met de Lange Jaap, want hij komt uit de koker van dezelfde ontwerper. De nu Tanjung Cukuhbalambing genoemde vuurtoren is gebouwd in 1879; de paal in Huisduinen was een jaar eerder gereed.

Was bouwmeester Quirinus Harder dezelfde, dat gold niet voor de onderneming die het giet- en con-

structiewerk verrichtte. „Van elke toren moest altijd een koperen model op schaal 1:40 worden bijgeleverd”, schrijft de auteur van een boekje over honderd jaar Lange Jaap. „De fabriek had daar 300 gulden voor uitgetrokken”.

Replica van vuurtoren staat in Rijksmuseum

Volgens de schrijver moet het model in bezit van het Rijksmuseum zijn. Een zoektocht in de omvangrijke Amsterdamse collectie levert echter geen model van de Huisduiner toren op, maar wel een miniversie van de toren op Sumatra.

De replica van 1,7 meter hoog ver-

toont inderdaad opvallende gelijkenis met het Huisduiner bouwwerk. Maar wie actuele foto's bekijkt van wat de Nederlandse machthebbers Vlakkenhoek noemden, ziet echter ook verschillen.

De zestienkantige Indonesische gietijzeren toren is in een witte kleur geschilderd. Majestueus rijst hij op uit een tropisch groen landschap. Het licht komt nog steeds goed van pas voor het scheepvaartverkeer in de zeestraat tussen Sumatra en Java.

Over de staat van het interieur wordt niet gerept door de Indonesische autoriteiten, maar feit is dat de toren in 1883 de vloedgolf na uitbarsting van de vulkaan Krakatau in 1883 wist te weerstaan. Alleen de vuurtoren stond nog overeind na de tsunami; de rest van de omgeving was verwoest.

De berichtgeving over alles wat

met de Lange Jaap te maken heeft, zet veel Nieuwediepers aan het denken. Jan Klootwijk vestigt de aandacht van voorzitter Jan Dop van Huisduiner Belang op de publicatie uit 1978 van het Loodswezen over de vuurtoren: „In het boekje van Hans van Suchtelen staat dat er in 1978 nog „geen sprake van lekkage” was”, stelt Klootwijk.

„Dit omdat de naden waren afgedicht met ijzercement (kalkmortel met ijzervijlsel). Het zou interessant zijn om te achterhalen in welke jaren de toren is geschilderd voor en na overname door Rijkswaterstaat. Daaruit kan blijken of er minder onderhoud is gepleegd nadat het beheer is overgedragen aan Rijkswaterstaat”, adviseert Klootwijk.

Het model van de Indonesische toren.

FOTO RIJKSMEUSEM

VOOR HET LAATSTE NIEUWS: NHD.NL

LANGE JAAP Rapport over opties

Redding of sloop?

Rijkswaterstaat weet al welke gevolgen de scheuren in vuurtoren Lange Jaap voor het bouwwerk hebben. De minister ontvangt een nota met verschillende opties.

Delano Weltevreden
d.weltevreden@mediahuis.nl

Den Helder ■ Dat blijkt uit een brief van burgemeester en wethouders aan de gemeenteraad. Rijkswaterstaat (RWS) heeft de aard en ernst van de scheuren in de vuurtoren laten onderzoeken.

De resultaten zijn geanalyseerd en vormen de basis van een nota die naar de minister wordt gestuurd. In het stuk vertelt RWS welke opties er zijn. Zodra de minister een besluit heeft genomen, wordt de Tweede Kamer geïnformeerd. Daarna krijgen gemeente en omwonenden te horen wat zij heeft besloten.

De Lange Jaap is al heel lang een zorgenkindje. Vanwege scheuren in onder andere de vloeren, is de vuurtoren al jaren niet meer voor publiek toegankelijk. In de gietijzeren huid van de vuurtoren zijn onlangs verticale scheuren ontdekt die bij RWS

alarmbellen deden afgaan. Bij erg harde wind zou de toren kunnen omvallen, vrezden de experts. Uit voorzorg is de omgeving in een straal van tientallen meters afgezet.

Erfgoedwethouder Heleen Keur heeft regelmatig contact met Rijkswaterstaat over de stand van zaken. Hierbij benadrukt zij het belang van de vuurtoren voor Den Helder. Ook burgemeester Jan de Boer is in overleg met Rijkswaterstaat, waar het de veiligheid en openbare orde betreft. Daarnaast is er contact met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

Rijkswaterstaat streeft er naar zo transparant mogelijk te zijn, met inachtneming van de politieke procedures, vertelt het college de gemeenteraad. Daarbij is regelmatig contact met de gemeente, Huisduinen Belang en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed van wezenlijk belang. In samenspraak met de gemeente zal Rijkswaterstaat een avond voor omwonenden en belanghebbenden organiseren.

RWS stelt voor dat deze avond wordt ingepland op het moment dat de minister een besluit heeft genomen over de toekomst van de Lange Jaap.

De Lange Jaap is in 1875 gebouwd. De vuurtoren is een baken van veiligheid en herkenning, voor vissers die weer terugvaren en marinemen die weer thuiskomen. Het licht van de Lange Jaap is tot op meer dan 50 kilometer afstand zichtbaar. De vuurtoren is een rijksmonument.

2021-10-18 - Tweede broer van Lange Jaap is toeristische trekpleister (Bron: Helderse Courant).

Tweede broer van Lange Jaap is toeristische pleisterplaats

Arie Booy

Den Helder ■ Lange Jaap heeft niet alleen dubbelganger op Sumatra in Indonesië, maar er staat ook een zelfde vuurtoren aan de andere zijde van de zeestraat in West-Java.

Dat meldt lezer Maarten Mulder naar aanleiding van de berichtgeving over de vuortorens.

„Aan de westkust van Java bij de plaats Anyer staat een gietijzeren vuurtoren die sprekend op de Lange Jaap lijkt”, tipt de bewoner van De

Op foto's van het interieur is niets te zien van scheuren

Koog. „Boven de toegangsdeur is een bronzen plaat met de melding dat koning Willem III de toren geschenken heeft ter vervanging van de stenen toren die vernietigd werd

door de dertig meter hoge tsunami als gevolg van de uitbarsting van de Krakatau. De fundering van deze oude toren is nog steeds zichtbaar, dichtbij de gietijzeren toren”, zegt Mulder.

Ook deze Cikoneng lighthouse is wit van kleur en in 1885 gebouwd, net als de Sumatraanse toren die stamt uit 1878. De Javaanse toren is van na de tsunami van 1883 en van de drie gelijksoortige torens dus de jongste.

Beklimmen

Op foto's van het interieur van de Cikoneng is niets te zien van de scheuren in het gietijzer die de Lange Jaap teisteren. Het gebied is een toeristische pleisterplaats en toeristen mogen de toren beklimmen en naar hartenlust foto's maken.

Iets wat in Huisduinen al sinds eind vorige eeuw niet meer mogelijk is

De toren in Anyer, aan de westkust van Java, een 'Cikoneng lighthouse'.

ARCHIEFFOTO

Minister houdt mond nog over Lange Jaap na Kamervragen

Arie Booy

Den Helder ■ Er is nog geen antwoord op prangende Kamervragen die gesteld zijn door CDA en VVD over de stand van zaken rond vuurtoren Lange Jaap. Minister Barbara Visser van Verkeer en Waterstaat heeft dat aan de twee fracties gemeld.

Visser stuurde een zogenoemde uitstelbrief aan het parlement. Dat gebeurt altijd als Kamervragen niet binnen drie weken beantwoord kunnen worden.

De bewindsvrouw laat weten: 'Op 23 september hebben de leden Geurts (CDA) en Heerema (VVD) Kamervragen gesteld over de vuurtoren 'Lange Jaap' in Den Helder. Helaas kunnen deze vragen niet binnen de gebruikelijke termijn worden beantwoord, omdat het verzamelen van de benodigde infor-

matie meer tijd vraagt.' De antwoorden moeten vooral van Rijkswaterstaat komen, de instantie die sinds 1980 het beheer over de Huisduiner vuurtoren heeft overgenomen van het Loodswezen.

Volgens critici in de Helderse regio is doordat de toren in de afgelopen halve eeuw gebruikt is als mast voor antennes voor telecomverkeer het bouwwerk onevenredig zwaar belast. Vragen van deze krant aan Rijkswaterstaat of die hypothese klopt zijn tot dusver niet beantwoord.

Uit een brief van het Helderse college aan de gemeenteraad werd vorige week duidelijk dat er achter de schermen van Rijkswaterstaat gewerkt wordt aan een rapportage over de Lange Jaap voor minister Visser.

'Rijkswaterstaat heeft de ernst en aard van de scheuren laten onderzoeken. De resultaten zijn geanaly-

seerd en vormen de basis van een nota voor de minister', meldt het gemeentebestuur.

Het is een politieke keuze welke weg moet worden ingeslagen. Gezien het monumentale belang van de vuurtoren gaat de minister niet over één nacht ijs.

'Verzamelen van informatie vraagt meer tijd'

Als de nota door haar ambtenaren behandeld is kan Visser ook antwoord geven op de Kamervragen van CDA en VVD. Die gingen onder meer over wat er met de onderzoeken aan de toren van de afgelopen jaren gedaan is en wat er nu te gebeuren staat.

ANALYSE Wordt besluit over sloop of herstel Lange Jaap doorgeschoven naar volgend kabinet?

'Den Haag zwijgt als het graf over vuurtoren'

Het blijft onheilspellend lang stil rond de Lange Jaap. Minister Barbara Visser van Infrastructuur en Waterstaat is al maanden aan zet. Zij is door Rijkswaterstaat geadviseerd over de mogelijke opties: herstel of sloop van de oude vuurtoren. In de wandelgangen van het stadhuis wordt gevreesd voor sloop, maar Den Haag zwijgt als het graf.

Huisduinen ■ De gietijzeren toren in Huisduinen is niet alleen een bakken voor de scheepvaart en het beeldmerk van Den Helder, maar ook een verschijning die - als het duister gevallen is - in de wijde regio te zien is. De lichtbundels van de Lange Jaap vallen op voor wie van 't Veld naar Schagen rijdt of van Den Oever naar Hippolytushoef. Het lot van de vuurtoren raakt velen, zo blijkt uit de diverse acties die sinds september ontplooid zijn door streekgenoten.

Jan Roelofsen is inwoner van Huisduinen en bestuurslid van de dorpsvereniging. Hij staat bekend als Mr. Lange Jaap, maar tast geheel in het duister: „Er is nog niets teruggekoppeld over het lot van de vuurtoren door het ministerie of Rijkswaterstaat. Volgende week hopen we meer te horen.”

De bestuurder van Huisduiner Belang verkeert in goed gezelschap, want ook Kamerleden wachten al ruim twee maanden op antwoord op hun vragen over het lot van de Lange Jaap. Op 23 september maakte minister Visser bekend dat de toren in een zodanig slechte staat verkeert dat de wijde omgeving moest worden afgezet om letselschade bij het omvallen te voorkomen.

Het betekent nogal wat als een bewindsvrouw zo'n stap moet zetten. Rijkswaterstaat wist immers al decennia dat er fikse scheuren in de vloerbordessen zaten, maar scheurvorming in de buitenplaten veroorzaakt nu acuut instortingsgevaar.

Kritisch

In het parlement wordt de zaak hoog opgenomen. Zowel de fractie van het CDA als die van de VVD stellen kritische vragen aan de minister. „Kunt u aangeven hoe het kan dat de hoogste vuurtoren van Nederland op instorten staat?”, wil Jaco Geurts (CDA) onder meer weten. „En wat de oorzaak is dat in de wanden van de vuurtoren zijn ontstaan?” De liberaal Rudmer Heerema stelde eveneens een serie vragen aan minister Visser. „Is inmiddels bekend hoe de scheuren in de vuurtoren hersteld kunnen worden?”, was er een van.

Rijkswaterstaat is in Nederland de instantie die voor dit soort pro-

Fier torent Lange Jaap boven de zeedijk uit.

„Er is nog niets teruggekoppeld over het lot van de vuurtoren door het ministerie of Rijkswaterstaat. Volgende week hopen we meer te horen

blemen oplossingen aandraagt. Er lag al een stapel rapporten klaar, want de kwestie speelt sinds eind vorige eeuw. Sindsdien heeft een aantal technische bureaus op verzoek van het Rijk onderzoek gedaan in de toren. Ingenieurs van de rijksoverheid stelden op basis van die rapporten vervolgens verschillende opties voor aan de bewindspersoon. Uiteindelijk is de toekomst van het monument in Huisduinen immers een politieke kwestie: hoeveel miljoenen heeft de staat ervoor over om deze toren overeind te houden?

Kamervragen dienen binnen drie weken beantwoord te worden; als

dat niet lukt, stuurt de minister een uitstelbrief aan de Tweede Kamer. Op 15 oktober arriveerde dat bericht bij de parlementariërs: „Helaas kunnen deze vragen niet binnen de gebruikelijke termijn worden beantwoord, omdat het verzamelen van de benodigde informatie meer tijd vraagt. Ik streef er naar zo spoedig mogelijk de antwoorden op de Kamervragen te doen toekomen”, was getekend minister Barbara Visser. Dik twee maanden wachten op antwoord over een prangende kwestie is voor Kamerleden extreem lang.

Het kan niet anders dan dat er door het demissionaire kabinet,

midden in een pandemie, lastige keuzes gemaakt moeten worden. Woordvoerder Caspar van Meurs, die bij Rijkswaterstaat de Lange Jaap in z'n portefeuille heeft, kon vrijdag niet melden wanneer de minister het advies over de vuurtoren naar buiten brengt.

Als gekozen wordt voor sloop van het lichtbaken is dat een kwestie voor het kabinetsberaad. De kans bestaat dat premier Rutte de hete aardappel naar het volgende kabinet doorschuift.

Overleg

Wat er daarna in Den Helder gaat gebeuren, durft Jan Roelofsen niet te zeggen: „Wij wachten eerst op beantwoording van de Kamervragen. In de loop van volgende week is er een overleg op het gemeentehuis dan horen we meer. De vraag is: gaat het om beschikbare gelden? Blijft het een Rijkswaterstaat? Dan gaan we pas de strategie bekijken in overleg met de gemeente Den Helder.”

Leden van de gemeenteraad zitten eveneens op het winkentouw. Af en toe sturen ze elkaar een appje waarin de suggestie geuit wordt dat het lange wachten op nieuws wel eens kan betekenen dat het beeldmerk van de stad tegen de vlakte gaat. Op de vraag of hij, als goed ingevoerd politicus, al iets gehoord heeft over herstel of sloop zegt Carlo Assorgia van Beter voor Den Helder: „Nog helemaal niets!”

De politie ziet toe op het plaatsen van een afzetting bij de toren. ARCHIEFFOTO/RM

Arie Booy

Helderse Courant REGIO

“Sommige mensen denken dat ik gek ben. Want ik hou zelf helemaal niet van kerst

Stefan opent zijn huis voor reclamestunt

→ REGIO 8-9

VOOR HET LAATSTE NIEUWS: NHD.NL

TIPS EN REACTIES: REDACTIE.HC@NHD.NL

VRIDAG 10 DECEMBER 2021

VUURTOREN Den Helder lijkt verder te moeten zonder zijn icoon Lange Jaap

'Dit is echt een mokerslag'

Het ondenkbare lijkt te gebeuren. Den Helder moet verder zonder zijn iconische vuurtoren. De Lange Jaap is niet te herstellen, concluderen onderzoekers. En dat komt hard aan.

Marten Visser
mvisser@mediahuis.nl

Huisduinen ■ Ook bij de gemeente Den Helder hakt het nieuws er in, zegt burgemeester Jan de Boer. „Deels verwacht je het misschien een beetje, gezien de eerdere berichten. Maar toch is dit een koude douche, een grote teleurstelling.”

Maar, zegt de burgemeester: de wedstrijd is pas gespeeld als de scheidsrechter heeft afgesloten. „Er is een heel klein beetje hoop, een waakvlammetje. Daar moeten we ons dan maar aan vasthouden.”

De burgemeester doelt op het onderzoek dat minister Visser van Infrastructuur de komende weken laat doen. Ze wil kijken of de toren gestut kan worden, zodat een ultieme poging kan worden gedaan de scheuren alsnog te repareren.

Wanhoopspoging

Het lijkt een wanhoopspoging: deskundigen noemen herstel van gietijzer 'theoretisch mogelijk'. Maar of het ook bij een vuurtoren kan is zeer de vraag. De scheuren in de wanden worden snel groter en de toren is niet meer stabiel. Stutten kan dus niet veilig gebeuren, stellen de deskundigen. De minister wil desondanks kijken of het lukt.

Huisduiner Jan Roelofszen, die zich al jaren hard maakt voor beter onderhoud aan de toren, is 'helemaal ontdaan'. „Dit is echt een mokerslag. Of ik nog hoop heb? Nou, als ik het allemaal goed lees is er eigenlijk alleen nog een theoretische kans op herstel. Ik ben echt enorm teleurgesteld. Ik heb tien jaar lopen brullen dat er iets moest gebeuren

Vuurtoren Lange Jaap strooit zijn licht over Huisduinen. Hoe lang is dit beeld nog te zien?

FOTO REDMOUSE

aan die toren, en nu dit.” De minister realiseert zich dat de conclusie dat de toren zeer waarschijnlijk als verloren moet worden beschouwd, hard aan zal komen in Den Helder en omgeving.

Kaarten

‘Uit de vele reacties die het ministerie heeft ontvangen, waaronder de duizenden kaarten met de oproep om Lange Jaap te behouden, blijkt hoe zeer mensen uit de omgeving en ver daarbuiten zijn gehecht aan de beeldbepalende toren’, schrijft ze.

Ze vervolgt: ‘De conclusie uit het rapport van ingenieursbureau Rotterdam zal voor velen hard aankomen. Ik betreur ten zeerste dat de staat van deze monumentale vuur-

“Helaas moet ik concluderen dat er fouten zijn gemaakt

toren, die in beheer is van Rijkswaterstaat en waarvoor zij een zorgplicht heeft, zodanig slecht is geworden. Dit had niet mogen gebeuren.’ Visser geeft ronduit toe dat Rijkswaterstaat de toren heeft verwaarloosd. ‘Helaas moet ik concluderen dat er fouten zijn gemaakt en er te lang geen structureel onderhoud is uitgevoerd aan vuurtoren Lange Jaap. Dit had anders gemoe-ten.’

Daar koop je dus helemaal niks voor, stelt Jan Roelofszen vast.

Den Helder zonder Lange Jaap; het is nauwelijks voorstelbaar. Burgemeester De Boer: „Ik zeg wel eens: wat de Eiffeltoren is voor Parijs, is de Lange Jaap voor Den Helder. Zo kun je dat best stellen denk ik.”

Maar wat nou als het toch zo ver komt? Moet Den Helder dan van Rijkswaterstaat, dat de toren liet verkommeren, eisen dat er een exacte replica wordt herbouwd?

Roelofszen: „Ik denk dat je dan in die richting moet denken ja. Er mag in ieder geval geen kale paal met een radar er op voor terugkomen.”

Verwerken

Burgemeester De Boer houdt zijn kruik nog even droog. „Als ik daar iets over ga zeggen dan schiet ik uit de heup en dat moet ik niet doen. Als blijkt dat het een reële optie is om de toren te stutten, dan moeten we ons daar op richten. Laten we eerst even de tijd nemen om dit slechte nieuws te verwerken.”

Vuurtoren Lange Jaap, gezien vanaf de zeedijk. ARCHIEFFOTO REDMOUSE

Vuurtoren Lange Jaap niet meer te redden volgens deskundigen

Den Helder ■ Vuurtoren Lange Jaap lijkt niet meer te redden. De gietijzeren toren moet zeer waarschijnlijk worden afgebroken. Dat meldt minister Barbara Visser van Infrastructuur en Waterstaat aan de Tweede Kamer.

Deskundigen die hebben onderzocht of de toren kan worden hersteld, hebben volgens de minister vastgesteld dat dit vrijwel zeker onmogelijk is.

De vuurtoren is al geruime tijd in slechte staat. Enkele maanden geleden bleken de scheuren in de wanden zodanig groot te zijn geworden dat er gevaar bestaat dat de vuurtoren omvalt. Daarom werd een groot gebied rondom de toren afgesloten.

Ingenieursbureau Rotterdam onderzocht of de gietijzeren toren nog te herstellen is. Zij heb-

ben volgens de minister geen prettige boodschap. 'Uit het onderzoeksrapport worden de meeste scenario's voor het herstel van de toren als technisch onhaalbaar of praktisch niet toepasbaar aangemerkt. De conclusie van het ingenieursbureau Rotterdam wordt door Rijkswaterstaat onderschreven', schrijft zij aan de Tweede Kamer.

Er bestaat nog een piepklein sprankje hoop. Theoretisch zijn er volgens Rijkswaterstaat mogelijkheden om scheuren in gietijzer te repareren. Of dit bij de Lange Jaap kan is echter zeer onzeker, vooral omdat de toren momenteel wankel is en er dus niet veilig kan worden gewerkt.

Minister Visser laat onderzoeken of de toren kan worden gestut. Eind januari valt het definitieve besluit.

Helderse Courant REGIO

Zou ik iedere keer een kraan moeten huren om die boot over de brug te tillen? Dure grap

Onduidelijkheid over ligplaats langs nieuwe kades

→ REGIO 5

VOOR HET LAATSTE NIEUWS: NHD.NL

TIPS EN REACTIES: REDACTIE.HC@NHD.NL

WOENSDAG 15 DECEMBER 2021

LANGE JAAP Vuurtoren overeind houden met techniek uit de jachtbouw

'Nieuwe jas als redding'

Vuurtoren Lange Jaap kan worden gered met een techniek die in de jachtbouw wordt gebruikt: bekleden met een nieuwe huid van glasvezelmatten en enkele lagen epoxyhars. Gemeenteraadslid Frans Klut heeft dat idee naar minister Barbara Visser gestuurd.

Delano Weltevreden
d.weltevreden@mediahuis.nl

Den Helder ■ Klut is tot 1994 adjudant van de onderzeebootbestrijdingsdienst geweest. Sinds 1990 zit hij voor D66 in de gemeenteraad. Daarnaast is hij vrijwilliger in de traditiekamer van de Onderzeedienst.

Het idee dat de Lange Jaap gesloopt zou moeten worden, vindt de raadsnestor onverteerbaar. Hij stelt de minister voor om een stelling met een wind- en waterdicht scherm te laten bouwen om de vuurtoren heen. Stelling en scherm moeten met tuikabels windvast verankerd worden. „Dat maakt het mogelijk om de toren te struten en binnen de geldende milieuregels volledig blank te stralen”, legt Klut uit.

„Door het stralen worden alle scheuren en gaten zichtbaar en kan daar een goed overzicht van worden gemaakt.”

Chroom 6

In de verf op de Lange Jaap is ook het kankerverwekkende Chroom 6 gebruikt. Het wind- en waterdichte scherm kan er volgens Klut voor zorgen dat er geen gevaarlijke deeltjes ontsnappen.

Op de gestraalde huid van de vuurtoren is een speciale grondlaag aan te brengen voor de hechting van epoxyhars op gietstaal, vertelt Klut. Vervolgens kan de Lange Jaap vanaf de fundatie worden bekleed met

Frans Klut hoopt dat de minister iets ziet in zijn voorstel.

FOTO REDMOUSE

vier lagen glasvezelverband die worden verhard met epoxyhars. „In de kleur signaalrood, de kleur van de vuurtoren. Bij het afwerken is er dan geen schilderbeurt nodig.”

„Bij de behandeling vullen de scheuren en gaten in de vuurtoren zich met epoxyhars waarbij aan de binnenkant ter versteviging ook glasvezelmat wordt aangebracht.” De vier lagen zorgen volgens Frans Klut voor een verstevigingsstructuur van zo'n zes millimeter.

Klut is zich ervan bewust dat het makkelijker gezegd is dan gedaan. „Er zal aardig wat inventiviteit aan te pas komen om dit proces goed uit

„Ik heb er zeker vertrouwen in dat dit een geslaagde operatie kan worden

te voeren. Er is met de genoemde bekledingsmethode al veel ervaring opgedaan in de scheepsbouw, dus dat zou een aardig voordeel zijn bij de uitvoering van een dergelijk plan.”

Voldoende expertise

„Als dit idee wordt uitgevoerd, zou de extra jas om de vuurtoren gezien kunnen worden als een uitgebreid groot onderhoud. Ook is er in onze regio zeker voldoende expertise en ervaring om deze klus succesvol uit te voeren.”

„Ik heb gezien hoe sterk deze epoxyhars toepassing bij de jacht-

bouw is. Daarom heb ik er zeker vertrouwen in dat dit een geslaagde operatie kan worden tot behoud van onze Lange Jaap. Tevens zal dit een wereldwijde primeur zijn waarmee wij Nederland en in het bijzonder Den Helder weer op de kaart zetten.”

Klut realiseert zich dat de door hem voorgestelde aanpak veel kritiek kan oogsten. „Er zijn natuurlijk altijd mensen die gaan vertellen waarom iets niet kan. Daar ben ik op voorbereid. Maar met alleen kritiek leveren, krijg je niets gedaan.”

→ Meer nieuws over de Lange Jaap op pagina's Regio 2 en 3

POLITIEK Gedeputeerde ontraadt voorstel Jellema

'Provincie had motie toren moeten steunen'

Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten hebben een kans laten lopen om te laten zien dat ook Den Helder ertoe doet. Dat vindt PvdA-Statenlid Aukelien Jellema.

Delano Weltevreden

Den Helder ■ Vuurtoren Lange Jaap is er zo slecht aan toe dat het misschien moet worden gesloopt. Rijkswaterstaat, verantwoordelijk voor het rijksmonument, heeft de vuurtoren niet goed onderhouden. Minister Barbara Visser heeft de Tweede Kamer vorige week gemeld dat zij nog een uiterste poging gaat wagen om de toren te redden.

Statenlid Jellema komt zelf uit Den Helder. Zij vindt dat de provincie Noord-Holland bij de minister moet pleiten voor behoud van het Helderse icoon. Zij had maandagavond een motie klaarliggen, maar besloot die aan te houden omdat gedeputeerde Zita Pels het ontraadde.

„Deze kwestie ligt niet op het bordje van de provincie. Maar Gedeputeerde Staten zou iets kunnen la-

Aukelien Jellema. FOTO ARCHIEF MEDIAHUIS

Hoe lang staat vuurtoren Lange Jaap er nog?

ARCHIEFFOTO REDMOUSE

ten zien van betrokkenheid. Gedeputeerde Zita Pels heeft de motie ontraden. Zij vindt dat we in Noord-Holland heel veel erfgoed hebben, bijvoorbeeld de Stelling van Amsterdam. En dat de minister vast zou vragen: 'als jullie het zo belangrijk vinden, kom dan ook met geld over de brug'. En dat hebben we natuurlijk niet. Maar daar vroeg ik helemaal niet om."

„Ik vroeg om een soort solidariteitsverklaring. Dat vond de coalitie niet zo'n goed idee. Uiteindelijk heb ik maar bakzeil gehaald. We kunnen die motie dus opnieuw indienen. Dat kan in de volgende vergadering, eind januari. Dan komt de minister ook met plannen voor de vuurtoren. Die motie zou dus mosterd na de maaltijd worden. Dan is het momentum voorbij."

Weinig zin

Jellema zegt 'erg teleurgesteld', te zijn. „De gedeputeerde vindt dat we het onderzoek moeten afwachten. Maar dat heeft dan weinig zin. Die motie is misschien een beetje voor de Bühne geweest. Daar was ik me heel goed van bewust. Maar ik wilde vanuit de provincie een signaal uit laten gaan. Dat de gedeputeerde dit niet aan de voeten van de minister wilde leggen, vind ik heel sneu voor

de mensen in Den Helder. Als die toren in Amsterdam had gestaan, was het misschien wel anders gegaan. Jeff Leevers (raadslid van Onafhankelijk Hollands Kroon, red.) zei afgelopen week in de krant dat veel leden van Provinciale Staten uit de Randstad komen en dat je dat terugziet in de manier waarop naar de Noord-

Statenlid Jellema: 'Ook al zou het niet hebben geholpen'

kop wordt gekeken. De weigering van de gedeputeerde om een briefje naar de minister te sturen vind ik daar echt een voorbeeld van. Ik heb helemaal geen zin om daar verder mijn mond over te houden."

„Ik vind het echt héél, héél erg dat het provinciebestuur daar zo weinig empatisch over is. Ander erfgoed is ook belangrijk. Maar nu zou de blik even gericht moeten zijn op Den Helder. Het is jammer dat zij niet naast ons wilde gaan staan om dat signaal af te geven. Ook al zou het niet hebben geholpen. Zij had kunnen laten zien dat de provincie er ook is voor Den Helder."

ONDERZOEK Recente studie toont onheilspellende cijfers

Wind wipt over de dijk en klapt harder tegen toren

De Lange Jaap trotseert al bijna anderhalve eeuw de vaak harde Noordzeewind. Volgens kenners loopt de toren door verouderde materialen - of achterstallig onderhoud - gevaar omver te worden geblazen. Windonderzoek, dat twee maanden geleden verricht is, toont onheilspellende cijfers.

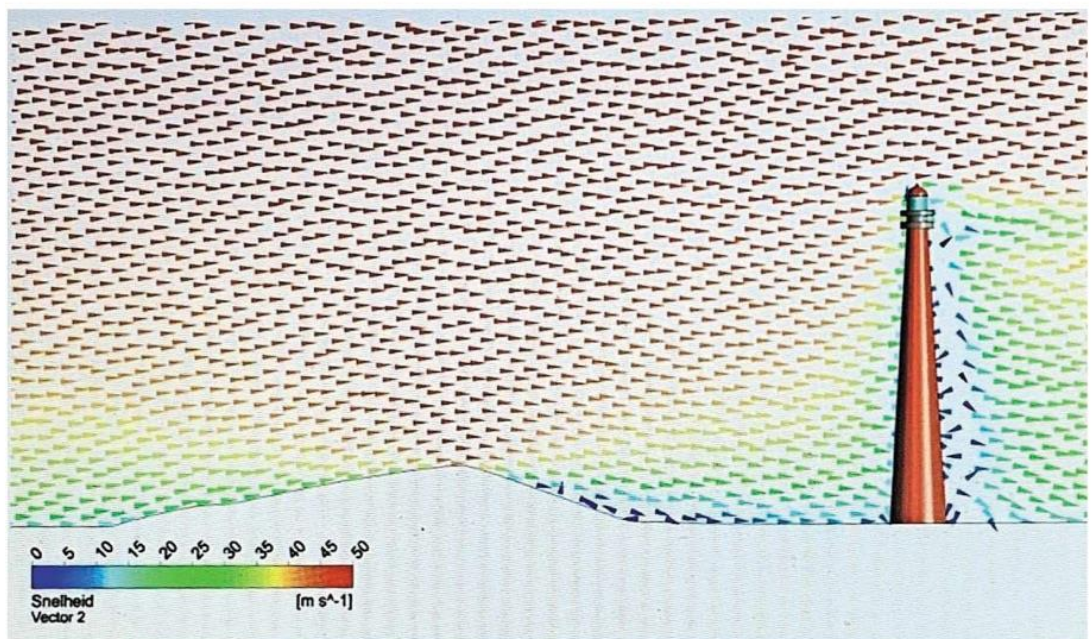
Arie Booy
a.booy@medialhuis.nl

Huisduinen ■ Hoge bomen vangen veel wind is het gezegde. Lange Jaap is met 63 meter hoger dan hoog. Hij staat achter een dijk van 25 meter. Wind die vanaf zee komt aanwaaien, gaat bij de dijk omhoog en klapt tegen de bovenste helft van de vuurtoren. Het bouwwerk schudt en trilt door de klappen.

Onderzoekers, die de afgelopen jaren in opdracht van Rijkswaterstaat in de Lange Jaap werkten, getuigen ervan: 'De toren beweegt veel', noteert een van de technici in zijn rapport. Als de zon schijnt, wordt de wand aan de zonzijde zo heet dat het binnen al gauw warmer is dan buiten.

IJzermortel

Speling in een bouwwerk is van belang om enigszins mee te bewegen met de elementen, maar voor de vuurtoren van Huisduinen is het anno 2021 een gevaarlijke complicatie geworden. De ijzermortel, die door de bouwers tussen de gietijzeren elementen is aangebracht roest en zet flink uit. Er komt via de oude raamkozijnen en door de platen veel regenwater in de toren. Het dik in de grijze verf gezette metaal wordt op veel plaatsen ontsierd door oranjebruine sporen van roestvocht.

Luchtdeeltjes raken de vuurtoren achter de dijk. Hoe roder hoe sneller.

BEELD ONE SIMULATIONS

Meer dan duizend bouten, die de gietijzeren platen op hun plaats houden, zijn door dit effect aangeast. De bouten zijn verroest, aan het scheuren of reeds afgebroken. De westenwind die dominant is in de kustplaats zorgt daarnaast voor torsie, draaiing in de lengetas van de toren.

Wat al los zit in de wanden, begint daardoor nog losser te raken. Naast zware scheurvorming in de vloeren springen er nu ook verticale scheuren in de wanden en begint de paniek toe te slaan op de burelen van de beheerder: 'Door het grote aantal kunnen scheuren elkaar opzoeken'.

Om in kaart te brengen welke krachten de wind op Lange Jaap uitoefent is in oktober onderzoek gedaan door One Simulations. Het

Leidse bedrijf is gespecialiseerd in computersimulaties. De vuurtoren is als het ware in een digitale windtunnel geplaatst. 'In de wanden van Lange Jaap zijn scheuren ontstaan', melden de samenstellers in hun rapport, 'waardoor de toren mogelijk door windbelasting zou kunnen instorten'.

Simulatie

Het bedrijf heeft een simulatie uitgevoerd om het effect van de dijk op het windprofiel te kunnen meten. Daardoor kunnen de krachten die de wind op de toren uitoefent nauwkeuriger worden bepaald.

'De grootste verstoring van het windprofiel wordt veroorzaakt wanneer de wind loodrecht op de dijk aanstroemt', stelt het rapport.

„
Door het grote
aantal kunnen
scheuren elkaar
opzoeken

'In dit geval duwt de dijk lucht omhoog en zal er meer lucht tegen de bovenkant aanstromen, waardoor er een groter moment kan ontstaan.' Met moment wordt in dit geval de

kracht van de winddruk op de constructie bedoeld. Daarbij moet bedacht worden dat windsnelheid afhankelijk is van de hoogte van het maaiveld.

Extreme stuwdruk

Een grafiek toont aan dat een windsnelheid van 25 meter per seconde op ooghoogte kan veranderen in 45 meter per seconde als je naast het lichthuis boven in de Lange Jaap staat. Ook is sprake van 'extreme stuwdruk'.

In Huisduinen is harde wind niet bijzonder, maar was de toren in 1877 nog gloednieuw en stabiel: nu is de Lange Jaap al drie decennia speelbal van ambtenaren die niet weten hoe ze met de achteruitgang van het Rijksmonument moeten omgaan.

VUURTOREN Onderzoeker concludeert tien jaar geleden:

Lange Jaap steunt als een mastodont in doodснаad

'De geluiden die we tijdens onze werkzaamheden in de Lange Jaap hoorden, leken op het zuchten en steunen van een mastodont die het zwaar voor de kiezen kreeg'. Zo omschreef onderzoeker Lilian Fopma haar werk in de vuurtoren tien jaar geleden.

Huidsdaken ■ De Friese metalen poot werd dertig jaar door Rijkswaterstaat geconstrueerd om advies te geven over restauratie van de toren. In haar eindrapport omschrijft Fopma de groeiende vuurtoren als een levend wezen dat in doodснаad verkeert. Zij en haar medewerkers namen geschoude vloerdelers uit de toren om te zien naar een wijze hoe het getijvert voor de toekomst behouden kan worden.

Fopma schrijft in haar rapport: 'Tijdens het omhoog liften van de platen bekroop ons het gevoel alsof er telkens een dragend deel van Lange Jaap tussenuit getrokken werd; alsof we moerden aan het fundamente van de toren'. Fopma verwoordde het poëtisch, maar uit rapporten van andere onderzoekers die de afgelopen decennia door Rijkswaterstaat zijn ingeschaald rijst een getuigenis beeld van doen op.

De schade aan de Lange Jaap is

absoluut dramatisch. Het gaat niet alleen om scheren in vloerplaten, er mankeert van alles aan de vele duizenden bouten die in de flens aan de rand van de toren zijn geïnstalleerd. Er is roest, er zijn scheuren in het staal, soms ontbreken er bouten die zijn afgebroken door het vervoer en de krachten van de wind die de toren constant doet bewegen. Voegen en ramen lekken regenwater in het binnenste. Tussen getijvertoren platen zit glasremmen om het bouwwerk af te dichtten, het oudwettige materiaal vergaat door wat technici zwerftroet noemen.

Petitie van formaat

'Ergenswoordig zou getijvert nooit meer gebruikt worden voor een dergelijke constructie', staat in een van de rapportages. Dat de Lange Jaap bijna anderhalve eeuw later nog overeind staat, lijkt met de kennis van nu een prestatie van formaat.

Dit najaar bezichtigde het bureau Nobbe dat er minimaal vier gebouwen in de toren voorkomen. Het koninkrijk kan er gemakkelijk meer zijn, want de onderzoekers

durften niet op bepaalde plekken te kijken vanwege scheurvorming in de vloerplaten. 'Het aantal scheren in vloerplaten is aanzienlijk', stelt Nobbe. Per vloer is het aantal breuken of zandlooppunten in het metaal in kaart gebracht. Rijkswaterstaat is vier vóór met nog grootschaliger gebouwen. Scherpe in schrift zijn veel onvolkomenheden ook op foto's vastgelegd. Van bijna 100 gevaarlijke punten bestaat de helft uit scheren bij een bouwput.

Volgens Rijkswaterstaat zijn de scheren in de wanden van de toren echter de druppel die de emmer doet overlopen. Het ingenieursbureau van de gemeente Rotterdam is gevraagd om een toekomstprognose van de Lange Jaap te stellen. Volgens de ingenieurs is het effect van zwerftroet op scheurvorming slechts zeer matig in kaart te brengen. Vervolgens worden zes mogelijke scenario's getoetst. De toren afbreken en opnieuw opbouwen of de toren slopen en niet terug laten komen zijn volgens de Rotterdamse de twee meest realistische opties.

Petitie voor behoud toren loopt storm

Arie Booy

Huidsdaken ■ Het loopt storm met een petitie die gestart is voor behoud van de Lange Jaap. Er hebben al zo'n 1000 mensen getekend.

De online petitie is te vinden via

www.petities.com.

De officiële mede: 'Den Helder is na de Tweede Wereldoorlog met bloed, zweet en tranen weer opgebouwd. Een monument overblijft de oorlogsgeschiedenis. Voor iedereen in Den Helder is de meer dan 100 jaar oude toren het symbool van thuis-komen'.

De urgentie van de toren is een vast ritme door je schakelkamer schijnen. Het Rijk is signaar van deze unieke toren. Maar door slecht onderhoud zal de toren nu moeten verdwijnen. Behoud koste wat kost de toren in Den Helder. Dat heeft de stad meer dan verdient!

Onderzoekers kunnen inloggen

Het hout ligt op vloerplaten die verwijderd zijn voor onderzoek. Er raast: scheren in getijvert.

FOTO: RIJKSWATERSTAAT/NOBBE

met Facebook of dienen hun contactgegevens in te voeren. Petities.com stelt: 'Door te onderrichten, machtig ik Rijkswaterstaat om de informatie die ik op dit formulier verstrek, over te dragen aan degenen die macht hebben over deze kwestie'. Het ministerie van Infrastructuur en waterstaat is de instantie die uiteindelijk bepaalt wat er met de toren gebeurt.

Er lopen diverse acties op de wanden nog in gang gezet, meldt het bureau van Huidsdaken Belang. Beurslid Jan Ruelofsen meldde eerder dat overwegen wordt een WOZ-procedure op te starten; daardoor worden interne gegevens van overheidsgangen over de Lange Jaap openbaar.

Eerdere ondernemingen in de stad overwegen om een gerechtelijke procedure aan te spannen tegen Rijkswaterstaat. Dat zou moeten gebeuren op basis van de bepaling dat het verzuimen van een rijkswaterstaat als de vuurtoren strafbaar is. Minister Visser van waterstaat heeft reeds een onafhankelijk onderzoek naar de gang van zaken gelast.

Het schaalmodel van de Lange Jaap. AFBELDING: ZEESTAD STAAL

Opzienbarende conclusies na een onderzoek tien jaar geleden. Een grote demonstratie en andere acties. Twee pagina's over Lange Jaap

Rijkswaterstaat liet deze foto van Den Helder maken.

FOTO: RWS

Kleine Jaap helpt Lange Jaap: verkoop van schaalmodel

Petra Bies

Den Helder ■ Zeestad Staal op Willemsoord is een actie gestart voor Lange Jaap. De schaalmodel van de Helderse vuurtoren zijn voor 10 euro te koop en daarvoor gaat vijftien euro naar 'Houpe' het restaureren van ons iouwer', zegt initiatiefnemer Raymond Groen.

De 30 centimeter hoge toren is sinds een maand te koop. Er zijn er in die tijd 125 besteld met een waar spurt na afgelopen vrijdag toen de actie startte. Het aantal bestellingen dat de afgelopen dagen binnenkwam ligt rond de vijftig.

'Het zal een druppel op de gloeiende plaat zijn en we hebben natuurlijk geen flauw idee wat er gaat gebeuren. Maar we hopen dat er herstel kan worden en dat er meer initiatieven komen, dat er straks een soort fonds is waar we het geld aan

kunnen overmaken. En met de actie laten we ook zien hoe verdienst de toren ervan zijn.'

De toren komt uit de 19-eeuw en is tijdens de Tweede Wereldoorlog vernietigd. De wachttijd ging de afgelopen dagen daardoor ook flink omhoog, van twee weken naar een week of acht. De toren komt

Met actie haalt Zeestad Staal geld binnen

normaal 15 euro. Bij de actie betaalt de koper een tiende meer en doet Zeestad Staal zelf vijf euro in de pot. Bestellen kan via de Facebookpagina van Zeestad Staal of een belte (06-20320000).

Wie niet mee wil doen aan de actie, kan de toren voor het normale bedrag kopen.

Grote demonstratie in voorbereiding

Den Helder ■ Een demonstratie met naar verwachting duizenden deelnemers uit de hele Rijk van Noord-Holland voor het behoud van vuurtoren Lange Jaap. Dat is een van de onderwerpen waarvoor het bestuur van Huidsdaken Belang zich vanavond buigt.

De dringende sloop van de toren voor het dorp en Den Helder zo kenmerkende vuurtoren, is in Huidsdaken nog steeds het onderwerp van gesprek. Het bestuur van Huidsdaken Belang is nog

naar verwachting duizenden deelnemers uit de hele Rijk van Noord-Holland, wordt besproken. Wij verwachten ook medewerking van de gemeente, de gemeenteraad en de provincie om met met elkaar de schouders onder behoud van de vuurtoren te zetten. De politiek mag ons niet in de steek laten. Als Huidsdaken Belang zijn wij strijdzaam om de toren te behouden, maar wij kunnen het niet alleen.'

'Ideeën over crowdfunding, technische oplossingen en mogelijkheden komen dagelijks bij ons binnen. Ook het idee een protest-demonstratie van waterloren naar vuurtoren met

Jan Dop en Jan Ruelofsen bij hun Lange Jaap.

ARCHIEFFOTO: BEELDREUSE

met een lichte erop! Het bestuur van de belangenvereniging vergadert dinsdag op nieuw over de kwestie. 'We willen actie!' benadrukt Dop. 'Het Rijk, Den Haag en heel Nederland willen wij laten zien dat ze er met sloop niet makkelijk van af komen.'

'Ideeën over crowdfunding, technische oplossingen en mogelijkheden komen dagelijks bij ons binnen. Ook het idee een protest-demonstratie van waterloren naar vuurtoren met

Delano Weltevreden

Lange Jaap

In Den Helder zijn nachten nooit vreselijk donker,
want de vuurtoren licht er de mensen wat bij.
Dus ook zonder het maanlicht en sterrengeflonker
is er licht, van de schemering tot het reveil.

Alle ramen van zolders en kamers en schuren
overwiekt Lange Jaap met zijn goudgele licht.
Zelfs geen kind hoeft er bang in het donker te turen
en hij tovert een glans op 't verliefde gezicht.

Ook op and're planeten is hij te ontwaren,
met zijn luisterrijk schijnsel bewaakt hij de slaap.
Zelfs de wezens op Mars die beweren al jaren:
"Kijk, die ster naast de maan daar, dat is Lange Jaap!"

En zo blijft hij de Jutters het leven verlichten,
Van de wieg tot het graf, van de kroeg tot de kerk.
Hij grafeert zijn gedicht in kwatrijnen van schichten,
het aloude lied van de zee, in het zwerk.

Maar sinds kort wordt de toren bedreigd met de dood
door de machtige hand van een Haags syndicaat,
dat voorheen ondersteuning en onderhoud bood,
maar zich nu niet bekommert om iets wat er staat.

HJB

12 Regio zaterdag 18 december 2021

FOTOGRAAF Tom van Oossanen

'Toren is mooi bij nacht en ontij'

Tom van Oossanen fotografeert beroepshalve vooral miljoenenjachten op zee. In zijn vrije tijd is vuurtoren Lange Jaap een geliefd object.

Arie Booy
a.boy@honderd.nl

In het schemer, in het donker, wanneer het licht wordt, omgeven door koeien, paarden of vogels, vanaf het water, uit de lucht of omgeven door duisternis. De vuurtoren is altijd fotogeniek: ook als het sneeuwt of onweert. En zeker als de camera in handen ligt van Tom van Oossanen. De fotograaf is gespecialiseerd in het nemen van Rijkswaterstaat de toren wilt slopen. „Wat een verhaal nog, ze hebben daar prutsen van gemaakt. Naar aanleiding van deze ontwikkeling heb ik door mij gemaakt foto's van Lange Jaap op-nieuw tegen het licht gehouden. Ik wil ze graag beschikbaar maken voor een ieder die de foto's leuk vindt.“ Op deze dubbele pagina daaron een eerste selectie. Via de website van deze krant kunnen nog meer beelden bekeken worden.

FOTO TOM VAN OOSANEN

FOTO TOM VAN OOSANEN

FOTO TOM VAN OOSANEN

FOTO TOM VAN OOSANEN

FOTO TOM VAN OOSANEN

FOTO TOM VAN OOSANEN

FOTO TOM VAN OOSANEN

FOTO TOM VAN OOSANEN

Foto's van lezers

Tom van Oossanen is zeker niet de enige die de Lange Jaap graag in het vizier neemt. De redactie nodigt lezers uit om zelf een foto van deze toren te maken. Met daarbij de kans dat deze in de krant komt te staan. De foto kan digitaal worden aangeleverd. Minimaal omring 1 mb. Insturen kan tot en met dinsdag 21 december naar: redactie@honderd.nl

VUURTOREN 'Den Helder zonder Lange Jaap is als Amsterdam met gedempte grachten'

Brandbrief aan minister

PvdA en VVD stellen de gemeenteraad voor een brandbrief over vuurtoren Lange Jaap te sturen naar minister Barbara Visser.

Delano Weltevreden
d.weltevreden@mediahuis.nl

Den Helder ■ De gietijzeren Lange Jaap is een rijksmonument. Rijkswaterstaat, de werkarm van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, is verantwoordelijk voor het onderhoud van de vuurtoren. De afgelopen decennia is de vuurtoren niet goed onderhouden. Daardoor verkeert het nu in een zo slechte staat, dat de minister sloop overweegt. Zij doet een uiterste poging om het Helderse icoon te onderhouden. Of de vuurtoren gereed kan worden, moet eind januari blijken. Als sloop de enige optie is, wordt de vuurtoren snel ontmanteld.

Den Helder mag het icoon niet kwijtraken, vinden PvdA en VVD. Zij dienen maandag een motie in, waarin de gemeenteraad worden gevraagd een brandbrief naar de minister te sturen. Daarin wordt haar verteld hoe belangrijk de Lange Jaap is voor Den Helder. Een passage uit de brief: 'Kunt u zich voorstellen Rotterdam zonder Euromast? Kunt u zich voorstellen Utrecht zonder de Dom? Kunt u zich voorstellen Maasricht zonder Vrijthof? Kunt u zich voorstellen Den Helder zonder de Lange Jaap?'. De brief eindigt met: 'Laat ons niet langer in onzekerheid en geef ons het vertrouwen dat het niet alleen goed komt maar ook goed blijft met ons vertrouwde lichthuis, een baken voor ons allen'.

Traditie

Petra Bais, fractievoorzitter van VVD: „Het is traditie dat wij elk jaar een kerstmotie indienen waar de hele raad achter kan staan. Omdat ie-

Petra Bais (VVD) en Pieter Blank (PvdA) vinden Den Helder zonder de Lange Jaap ondenkbaar.

FOTO REDMOUSE

derene het erover eens is dat de Lange Jaap niet mag verdwijnen, is dit een perfect onderwerp voor een kerstmotie. Zo kunnen we als gemeenteraad saamhorigheid tonen. En kunnen we laten zien hoe belangrijk wij dit vinden."

Dat de motie mede wordt ingediend door PvdA, heeft ook een sterke symbolische waarde, zegt Bais: „Het is geen links of rechts onderwerp. Het gaat ons allen aan het hart."

Pieter Blank, fractievoorzitter van PvdA, verwijst naar het gedicht van

stadsdichter Yanaika Zomer over de Lange Jaap. „Met haar gedicht geeft zij woorden aan haar gevoel over onze vuurtoren. Het gedicht is onderdeel van onze brandbrief. In die brief geven wij als gemeenteraad woorden aan ons gevoel over de Lange Jaap."

Opleiding

Marineofficier Blank zegt dat de Helderse vuurtoren onderdeel was van zijn opleiding. De Lange Jaap werd naast andere objecten gebruikt om de exacte plaats van een

schip te bepalen. Den Helder zonder de vuurtoren kan hij zich niet voorstellen. Ook voor vissers is de Lange Jaap een vaste waarde, weet Bais die uit een vissersfamilie komt. Vanaf zee kunnen de vissers de vuurtoren van ver zien. De Lange Jaap helpt hen om veilig thuis te komen.

Beide fractievoorzitters gaan ervan uit dat de Lange Jaap niet verdwijnt. Pieter Blank hoopt dat de vuurtorenwachtershuisjes die vroeger om de vuurtoren stonden, worden herbouwd. Zij kunnen dienst doen als museum.

Digitaal

De raadsvergadering begint maandag om 19.30 uur en is digitaal te volgen via de website van de Helderse gemeenteraad.

'Laat Rijkswaterstaat meebetalen aan een nieuw icoon: de Seasaw'

Arie Booy

Den Helder ■ „Als de Lange Jaap ten onder gaat moet er wel een icoon voor Den Helder terugkomen. Laat Rijkswaterstaat dan maar meebetalen aan de Seasaw op de dijk."

Dat zegt Hans Broekmeulen, de voormalige beheerder van de monumenten op Willemsoord. Na zijn vertrek als directeur van Willemsoord BV is hij andere dingen gaan doen, maar de ontwikkelingen in Den Helder volgt Broekmeulen gewoontegetroop op de voet.

„Ik vind het een enorme blunder van Rijkswaterstaat. Als beheerder van een rijksmonument moeten ze dit hebben zien aankomen. Elk jaar neem je de status van zo'n gebouw door; dus je weet van de hoed en de rand", zegt Broekmeulen die uit de

praktijk van de oude rijkswerf spreekt. Hij begrijpt dat de vele rapporten die de afgelopen decennia over de toren gemaakt zijn tot ingrijpen noopten: „Daar moet je dan wel eerder mee naar buiten treden. Ga in gesprek met de gemeente en andere partijen om tot een oplossing te komen. Door alles onder de pet te houden is nu een situatie bereikt waarin het buigen of barsten is."

Landmark

Het handelen van Rijkswaterstaat is de minister zodanig in het verkeerde keelgat geschoten dat ze nu een onafhankelijk onderzoek naar handel en wandel van haar eigen ambtenaren laat doen. Broekmeulen ziet die stap als de ultieme klap in het gezicht voor de dienst.

De Lange Jaap is beeldbepalend voor de stad vindt de voormalige

monumentenman: „Stel dat de toren om gaat - ik hoop het niet, maar stel - dan moet er een ander landmark terugkomen. Woningstichting en Zeestad zijn al jaren bezig met de Seasaw op de dijk. Het is een kostbare zaak, maar wat let de ge-

Oud-beheerder van werf spreekt van 'enorme blunder'

meente om aan te kloppen bij de minister en te vragen of er uit de begroting voor waterstaat een bedrag kan komen ter genoegdoening voor het verlies van de vuurtoren? Het college dient het op z'n minst te proberen", vindt Broekmeulen.

advertentie

LAATSTE WEEKEND!

Kom gezellig shoppen bij onze magische kerstshow

Geniet in ons sfeervolle tuincafé

EXTRA VROEG OPEN!

VOLOP VERKRIJGBAAR: verse kerstkransen, kerstgroen en kerststukken

Nobilis kerstkrans

Afm.: Ø 30 cm, excl. decoratie, p.st. € 2,99

EXTRA VROEG OPEN! Dagelijks v.a. 8.30u. | Zo v.a. 9.00u.

DE BOET TUIN-, SFEER- & KLUSCENTRUM

Oosterboekelweg 2a, Hoogwoud
0226 - 352 197 - www.deboet.nl

OPEN: Maandag t/m Zaterdag 8.30-17.00 uur | Zondag 9.00-17.00 uur

Stadsnieuws

Voorlichtingspagina van de gemeente Den Helder

NR 50
17 december 2021

De Lange Jaap

Onze vuurtoren de Lange Jaap is onderwerp van onderzoek én van gesprek. Uit onderzoek bleek dat de vuurtoren bijna 'op omvallen staat'. Eigenaar Rijkswaterstaat liet vorige week weten dat zij een laatste poging doen om te kijken of de Lange Jaap gestut kan worden. Rijkswaterstaat trekt hierin samen op met de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed. Zij hebben experts gevraagd om dit met spoed te onderzoeken. Als het mogelijk is om de vuurtoren te stutten dan kan verder onderzocht worden of de Lange Jaap gered kan worden.

Toren is onveilig

Sinds 1998 is bekend dat er scheuren in de vloeren van de toren zitten. Dit heeft te maken met de scheve plaatsing van vloeren bij de bouw. Daardoor werden spanningen in de vloeren ongelijk verdeeld. Om die reden is de toren al lange tijd niet meer toegankelijk voor publiek. Toch zijn het niet de vloerscheuren die de toren instabiel maken. Dat komt door de scheuren in de wandpanelen. Die zijn in september 2021 bij inspectie ontdekt. Maar er zijn nog andere gebreken ontdekt zoals onder andere

roest in de voegen en materiaal dat bros is. Alles met elkaar maakt dat het bouwwerk nu onveilig is. In het ergste geval kan dit leiden tot het omvallen van de vuurtoren. Daarom is sinds september de omgeving van de vuurtoren afgezet.

Nalatig

Vele jaren is gekeken en nagedacht hoe de problemen met de toren opgelost konden worden, maar echte maatregelen zijn niet uitgevoerd. Rijkswaterstaat erkent en betreurt dat zij niet zijn verantwoordelijkheid is nagekomen om goed voor de Lange Jaap te zorgen.

Onderzoek

Rijkswaterstaat heeft de afgelopen maanden door ingenieursbureaus een onderzoek laten doen. Daaruit kwam dat er geen mogelijkheden leken te zijn om de toren veilig te benaderen. Ook zijn er 14 ideeën ontvangen en beoordeeld voor herstel van de Lange Jaap. De resultaten van de ingenieursbureaus en de 14 ideeën worden door de gevraagde experts nogmaals beoordeeld. Verwacht wordt dat eind januari 2022 de beslissing valt over de toekomst van de Lange Jaap.

In gesprek

Rijkswaterstaat is zich bewust van de belangrijke rol die de Lange Jaap speelt in de geschiedenis en het leven van mensen in Den Helder en omgeving. Daarom wil zij met bewoners en betrokkenen in gesprek gaan over de conclusies van de rapporten,

de eventuele mogelijkheden om de vuurtoren toch te kunnen behouden en de vervolgstappen. Zodra daar meer over bekend is, laten wij dit weten via deze Stadsnieuwpagina en sociale media.

Meer informatie?

Wilt u meer weten over de

rapporten, de brief van de minister aan de Tweede Kamer en de bevindingen? Alle beschikbare informatie staat op de projectpagina van de vuurtoren: www.rws.nl/langejaap. Als u naar beneden scrolt op deze projectpagina, dan kunt u ook reageren op het onderzoek.

VUURTOREN Professor Beukers heeft een oplossing

'Kunststofvezel, dat is het'

Het is de Rembrandt onder de vuurtorens, vindt oud-hoogleraar Adriaan Beukers. „De Lange Jaap is geen kostenpost, maar juist een investering in cultureel en technisch erfgoed. Denk lange termijn”, zegt de wetenschapper die onder meer aan de TU Delft verbonden was.

Arie Booy
a.booy@medialhuis.nl

Huisduinen ■ Professor Beukers, gespecialiseerd in composieten en lichtgewicht constructies, heeft een oplossing voor de in doodsnood verkerende toren.

Samen met bemiddelaar Pieter Govers en diverse maakbedrijven uit de regio kan het tij gekeerd worden, verwacht de wetenschapper die vroeger als adviseur ook betrokken was bij succesvolle vindingen als de

Key Keg biervaten in Den Helder en de kunststof tankwagens van Tankwell uit de Wieringermeer.

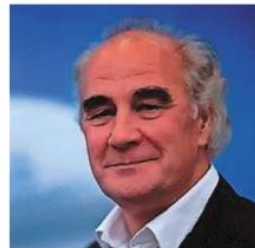
Govers, die voor het bedrijfsleven Europese fondsen aanboort, benaderde Rijkswaterstaat met het plan om de vuurtoren te voorzien van een beschermende laag van kunststofvezel.

Hij zegt: „Er is naar me geluisterd, maar we mochten nooit om de tafel komen zitten om onze aanpak echt uit te leggen. Nu heb ik de indruk dat er paniek is uitgebroken bij de beheerders en dat de gemakkelijkste oplossing het slopen van dit

rijksmonument is.”

„Helemaal niet nodig”, doceert prof Beukers. „Gietijzer is een materiaal dat weliswaar uit de tijd is, maar dat betekent nog niet dat je er niets meer mee kunt. Het voorbeeld ligt in Engeland. Bij de aanleg van de metro in London is ook gietijzer gebruikt voor balken die het plafond van tunnels steunen. Dat gietijzer dreigde te bezwijken, maar is inmiddels ingepakt met stroken kunststofvezel, carbon fibre reinforced polymer of CFRP geheten. Heel sterk materiaal; de tunnel kan zo weer een eeuw mee blijkt nu.”

Hoewel de minister van infrastructuur en waterstaat nogmaals naar veertien ingediende plannen voor herstel van de Lange Jaap laat kijken, vraagt Adriaan Beukers zich af of het iets gaat opleveren: „Onze benadering zie ik niet terug in de voorstellen. Kijk, restaureren is bij deze vuurtoren bijna niet meer mogelijk, maar repareren is een ander

Adriaan Beukers. FOTO AANGELEVERD

verhaal. Door te repareren krijgt de toren z'n oude draagvermogen weer terug.”

De wetenschapper denkt niet dat scheuren in de vloeren de toren doen instorten: „Die vloeren kun je repareren door er platen over heen te lijmen. De stabiliteit en draagvermogen van de toren zit hem in de

buitenwand. Door die te versterken krijgt de Lange Jaap een tweede leven. Mijn idee is: vlieg de toren van onderaf aan met een nieuwe huid van kunststofvezel. Misschien hoeft je niet eens tot aan de top te gaan. De wand wordt een paar centimeter dikker en kan gewoon weer de vertrouwde rode kleur krijgen.”

De wind?

Beukers trekt z'n wenkbrauwen op als hij hoort dat in een aantal rapporten, waar onder van TNO, de schuld voor de scheuren aan de wind gegeven wordt: „Dat lijkt me niet het geval. Er zal een andere oorzaak voor zijn, bijvoorbeeld lokale opgedrongen vervormingen.”

„Een deel van de vloeren kan er zelfs uit en toch blijft de toren staan mits de lokale en globale kniksterkten dat toelaten. Nogmaals: de aanpak die ik voorstel wordt door veel bedrijven toegepast. Het is geen roccscience.”

Al in 2019 zijn beginnende scheuren in wand ontdekt

Delano Weltevreden

Den Helder ■ Scheuren in de wand van de Lange Jaap zijn al in 2019 ontdekt, niet dit jaar. Dat er al twee jaar sprake is van scheuren, blijkt uit een vertrouwelijke memo aan de directie van Rijkswaterstaat. Het stuk is geschreven door de manager die verantwoordelijk is voor vuurtorens.

Op 21 september dit jaar maakte Rijkswaterstaat (RWS) bekend dat bij onderhoudswerkzaamheden aan de vuurtoren scheuren in de wand zijn ontdekt. RWS vreesde dat de toren bij harde wind zou kunnen omvallen. Een woordvoerder van RWS zei op die dag: „We wisten van

scheurvorming in de vloeren van de toren, daar is in het verleden wat aan gedaan. Scheuren in de wanden zijn door ons niet eerder vastgesteld.”

Dat laatste klopt dus niet. Op 17 december 2019 heeft de assetmanager vuurtorens in een memo aan de directie van de Corporate Dienst van RWS gewag gemaakt van 'zwarte scheurvorming in vloeren en beginnende scheurvorming in wanden'. Daarnaast maakte hij de directie attent op 'zwarte aantasting van constructieve ijzer-cementvoegen tussen wandpanelen met op een aantal locaties doorslag van (zout) water’.

De ijzer-cementvoegen vormen een dragende verbinding tussen de wandpanelen, wordt uitgelegd. Het lokaal wegvallen van voegen bete-

kent volgens de experts dat de wand lokaal inzakt en dat belasting in de wanden anders wordt overgedragen. 'Beginnende scheurvorming in de wanden werd daarmee in verband gebracht en maakte het probleem urgent', aldus de experts van Ingenieursbureau Rotterdam.

Opvullen met epoxy

Zij adviseerden om de aangetaste voegen aan de binnen- én buitenzijde van de vuurtoren uit te hakken en op te vullen met epoxy. Alle voegen zouden aan de buitenkant moeten worden afgedekt om vochtdoorslag te voorkomen. Door deze aanpak zou het uiterlijk van de vuurtoren wel worden gewijzigd, zegt de manager in zijn memo. De werkzaam-

heden zouden 'meteent' moeten worden uitgevoerd.

Voorzitter Jan Dop van Huisduiner Belang vindt dat Den Helder vanaf 2019 'toch een beetje belazerd' is door Rijkswaterstaat. „Zij zijn niet open, eerlijk en transparant geweest. Vanaf 2016 hebben wij als Huisduiner Belang e-mails gestuurd, vragen gesteld.”

„Jan Roelofs heeft ervoor gewaarschuwd dat het de verkeerde kant op gaat met de vuurtoren. En toch hebben zij ons niet op de hoogte gesteld van de ernst van de situatie. Zij hebben allemaal om de hete brij heen gelopen totdat er verticale scheuren zijn ontstaan. Onbehoorlijk!”

Verantwoordelijk minister Barba-

ra Visser heeft zich onlangs verontschuldigd omdat RWS jarenlang heeft verzuimd de Helderse vuurtoren te onderhouden. Zij laat nu onderzoeken of het Helderse icoon behouden kan blijven. Het alternatief is sloop. Eind januari hakt de minister de knoop door.

Een webinar over de Lange Jaap is morgen. Online, van 19.30 tot 21 uur. Rijkswaterstaat geeft tekst en uitleg over de ontwikkelingen. De bijeenkomst is te volgen door deze code in het zoekvenster van de computer te plakken: https://channel.royalcast.com/avex/#/1/avex/2021221_1 Om deel te kunnen nemen is bij aanvang van de bijeenkomst registratie met naam en e-mailadres nodig.

REGIO

omdat de Hoornders die Jakob
heten ook een k hebben

Mer de 'papklok' gaat er een andere klank over het dorp

→ REGIO 5

VOOR HET LAATSTE NIEUWS: NHD.NL

TIPS EN REACTIES: REDACTIE.HC@NHD.NL

MAANDAG 20 DECEMBER 2021

LANGE JAAP De vraag waar niemand aan wil denken: wat als?

Wat te doen met 'het licht'? Mogelijk naar paal marine

Lange Jaap wordt met recht een iconische vuurtoren genoemd en de regio doet momenteel z'n best om hem te behouden. Maar wat als de Lange Jaap toch tegen de vlakte gaat? Is de collimatietoren op de marin haven dan geschikt als vervanger?

Arie Booy
a.booy@medialhuis.nl

Huisduinen ■ De toren is vrijwel even hoog met 63 meter, maar staat op afgesloten terrein van Defensie en is zuiver functioneel gebouwd; hij is best wel lelijk kun je zeggen. Via apparatuur in en op de paal kan onder meer radar, vuurleiding, peil en richtingssystemen aan boord van marineschepen op afwijkingen worden gecontroleerd. Momenteel is de toren versierd met strengen lichtjes zodat hij vanaf de haven en vanaf zee op een enorme kerstboom lijkt.

In Huisduinen wordt geopperd om het lichthuis van Lange Jaap veilig te stellen. Voordat de toren omwaait en ook de kostbare lenzen in ontelbare stukken uiteen slaan als het lichthuis op het gras belandt. Kan zo'n lichthuis verplaatst worden naar de marin haven om daar als vuurtoren een tweede leven te gaan leiden? Alles kan natuurlijk, maar er moet ook een wil zijn en praktisch nut.

Aan de kust

Als zeeloods heeft Adri Rijpert veel met het licht van vuurtorens te maken gehad. „De marinetoren staat niet aan de kustlijn waar een vuurtoren hoort”, zegt hij. „Wells waar ligt het marinedoel aan zee en staat de collimatietoren vlakbij de havenmonding, maar de Lange Jaap neemt nu een prominente plek langs de Noordzee in. Als je een vuurtoren wilt behouden, dient hij naar mijn mening in Huisduinen te blijven.”

Er wordt wel eens gesteld dat vuurtorens niet meer nodig zijn vanwege de technische navigatiemiddelen die de scheepvaart tegenwoordig ter beschikking staan, maar Rijkswaterstaat is daar niet van overtuigd. „Het klopt niet dat de Lange Jaap niet meer noodzakelijk is als vuurtoren”, stelt woord-

Twoe torens in beeld. De marinepaal staat boven, rechts van het midden.

FOTO RIJKSWATERSTAAT

voerder Casper van Meurs van Rijkswaterstaat. De dienst die de toren beheert, wacht nu op de uitkomst van onderzoeken naar de toekomst die de minister van Infrastructuur en Waterstaat gelast heeft.

Rijkswaterstaat liet een luchtfoto maken van Den Helder met de twee torens in beeld. De rode Lange Jaap en ver daar achter de grijze marinetoren.

Strijd

Jan Roelofs van Huisduiner Belang vindt het een prachtig beeld: „Dan ook gelijk maar goed. De collimatietoren rood maken en de vuurtoren in Huisduinen houden. Altijd een reserve. Vooralsnog gaan wij als Huisduiner Belang de strijd aan met Rijkswaterstaat, de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en de nieuwe minister. Met twee torens kunnen wij er weer jaren tegenaan.”

Kees Groot uit Huisduinen kwam als eerste met het voorstel om het lichthuis van de Lange Jaap te taken om de installatie veilig te stellen:

„Ik denk niet dat de marine telkens vier lichtflitsen over de vloot wil

„Het vervangen van de fresnel-lenzen lijkt mij lastiger dan het vervangen van een zestienkantige toren. Het zou goed zijn om de top zo snel mogelijk te verwijderen. Hierdoor worden de lenzen veiliggesteld en kan het lichthuis te zijner tijd wor-

den geplaatst op de nieuw te bouwen toren.”

Het lichthuis van Lange Jaap is eerder vervangen; het eerste lichthuis staat op Willemsoord. Verplaatsing van het torenlicht naar de Nieuwe Haven lijkt Groot een minder strak idee: „Ik denk dat de marine's avonds niet telkens 4 lichtflitsen over de vloot wil. Voorts staat de huidige locatie op alle (internationale) zeekaarten.”

Toespeling

Defensie doet geen uitspraken over de kwestie. Commandeur Jan Willem Hartman, die leiding geeft aan het technisch bedrijf waar de toren staat, maakte wel een toespeling over de als kerstboom vermomde collimatietoren: „En mocht de Lange Jaap het alsnog begeven...dan laten we hem gewoon staan”, schrijft de vlagofficier bij een foto van zijn fel verlichte toren op social media.

→ Regio 9:

Meer nieuws over de Lange Jaap

De collimatietoren is deze dagen verlicht als kerstboom. FOTO DMI

Demonstratie behoud Lange Jaap in gevaar door lockdown

Delano Weltevreden

Den Helder ■ Nederland zit sinds zondag in een strengere lockdown. Het is daarom nog maar de vraag of de demonstratie voor behoud van vuurtoren Lange Jaap op 9 januari kan doorgaan.

Voorzitter Jan Dop van Huisduiner Belang hoopt van wel. „Het wordt, denk ik, heel lastig. Woensdag overleg ik met de burgemeester. Dan zal

ik hem vertellen dat wij nog steeds van plan zijn om de demonstratie te houden. Ik ben benieuwd hoe hij er tegenaan kijkt.”

Huisduiner Belang wil op 9 januari duizenden mensen op de been brengen om te laten zien dat Den Helder de vuurtoren wil behouden. Rijkswaterstaat is verantwoordelijk voor het onderhoud van het Rijksmonument, maar heeft de Lange Jaap niet goed onderhouden. Minister Barbara Visser laat nu onderzoek

ken of het nog mogelijk is de vuurtoren te behouden. Tegelijkertijd worden voorbereidingen getroffen voor de sloop. Eind januari neemt zij een besluit.

Het is de bedoeling dat de demonstranten op 9 januari lopen van de watertoren in het centrum naar de vuurtoren in Huisduinen. „Als de demonstratie niet kan doorgaan, zal ik zeer teleurgesteld zijn”, zegt Jan Dop. „Maar dan bedenken we wat anders.”

2021-12-21 - Stel vanavond je vraag over de bedreigde Lange Jaap (Bron: Helderse Courant).

dinsdag 21 december 2021

Regio 5

Vuurtoren Lange Jaap.

ARCHIEFFOTO REDMOUSE

Stel vanavond je vraag over de bedreigde Lange Jaap

Den Helder ■ Rijkswaterstaat geeft vanavond een toelichting op de Kamerbrief van minister Barbara Visser over vuurtoren Lange Jaap. De digitale bijeenkomst duurt van 19.30 tot 21 uur. Rijkswaterstaat heeft de vuurtoren, een rijksmonument, onvoldoende onderhouden. De vuurtoren is er daardoor zo slecht aan toe dat voor sloop wordt gevreesd. Eind januari neemt de minister een besluit. De uitnodiging van RWS is mede namens de gemeente Den Helder en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed verstuurd.

RWS gaat in de digitale bijeenkomst niet alleen in op de Kamerbrief en de publicatie van

uitgevoerde onderzoeken. Ook wordt het vervolg tot medio januari toegelicht. Dan sluit de termijn voor het indienen van ideeën en suggesties sluit. Half januari sluiten de door de minister ingeschakelde externe experts hun bevindingen af.

Vanwege de coronarestricties is gekozen voor een digitale bijeenkomst. Vragen en ideeën kunnen tijdens de bijeenkomst via de chatfunctie worden gedeeld. De voorzitter stelt die vervolgens aan de orde.

Via de link <https://tinyurl.com/yc25he7s> kan de bijeenkomst worden bijgewoond. Wie erbij wil zijn moet zich bij aanvang met naam en e-mailadres registreren.

Directie Rijkswaterstaat diep door het stof over Lange Jaap

Delano Weltevreden

Den Helder ■ De directie van Rijkswaterstaat is diep door het stof gegaan tijdens een digitale informatieavond over vuurtoren Lange Jaap.

Huisduiner Belang heeft RWS jarenlang gewezen op de slechte staat van de vuurtoren, maar er gebeurde weinig tot niets. Titi van der Poel, hoofdingenieur-directeur Rijkswaterstaat Corporate Dienst, zegt dat zij zich de boosheid van Nieuwediepers en Huisduiner Belang kan voorstellen. Zij belooft dat haar organisatie vanaf nu samen met alle betrokken optrekt.

Ook Bert Pont, als directielid verantwoordelijk voor vastgoed, ver-

ontschuldigde zich. Hij is zich ervan bewust dat de geloofwaardigheid van Rijkswaterstaat en de overheid door het verwaarlozen van de Lange Jaap flink is aangetast.

Directielid Pont: „En dat het imago van zijn organisatie een forse deuk heeft opgelopen. „We zijn er ziek van. Als overheidsorganisatie staan wij er, op z'n zachtst gezegd, niet goed op.”

Herbouwd

Nu wordt onderzocht of de toren behouden kan blijven of moet worden gesloopt en eventueel herbouwd. Minister Barbara Visser van Infrastructuur en Waterstaat wil eind januari de knoop doorhakken. Jan Dop, voorzitter van Huisduiner Belang, heeft in de informatiebij-

eenkomst benadrukt dat Huisduinen en Den Helder ervan uitgaan van de vuurtoren blijft staan. Als het icoon onverhoopt gesloopt moet

'We staan er, op z'n zachtst gezegd, niet goed op'

worden hoopt hij dat dit niet de volgende dag al gebeurt.

Als de vuurtoren herbouwd moet worden, zorgt RWS er voor dat het geld er komt, zegt Pont. Wat die optie maximaal mag kosten, zei hij niet. Maar het moet volgens hem niet gaan om 'ultieme bedragen'.

Helderse Courant REGIO

Het is de bedoeling dat ze hiermee een gezellige kerstdag kunnen maken

Gratis ontbijtje en driegangendiner voor gezinnen met een kleine beurs

→ REGIO 5

VOOR HET LAATSTE NIEUWS: NHD.NL

TIPS EN REACTIES: REDACTIE.HC@NHD.NL

WOENSDAG 22 DECEMBER 2021

KAMERVragen Tweede Kamerlid in actie samen met Helderse CDA'er Krul

Omtzigt mengt zich in strijd om Lange Jaap

Pieter Omtzigt heeft dinsdag Kamervragen gesteld over de Lange Jaap, de karakteristieke vuurtoren van Den Helder die verloren dreigt te gaan. Dit heeft het Kamerlid gedaan in samenwerking met Harmen Krul, fractievoorzitter van het CDA in Den Helder.

Hans Brandsma
h.brandsma@medialhuis.nl

Den Helder ■ Omtzigt toont zich in zijn vragen aan demissionair minister Barbara Visser (Infrastructuur en Waterstaat) zeer verbaasd dat Rijkswaterstaat niet heeft ingegrepen, terwijl ze al jaren weet dat de monumentale Lange Jaap in slechte staat verkeerde.

„Hierdoor dreigt het markante en historische bouwwerk verloren te gaan.“ De voormalige CDA-politicus wil nu weten hoe het zo ver heeft kunnen komen en of er nog meer rijksmonumenten in het beheer van Rijkswaterstaat slecht onderhouden zijn.

Omtzigt, die na zijn vertrek bij het CDA verder ging als eenmansfractie Groep Omtzigt, wil onder meer opheldering over een bewering op de website van Rijkswaterstaat. Daarin staat vermeld dat de scheuren in de vuurtoren pas in september van dit jaar zijn ontdekt.

Al eerder bekend

„Toch zijn het niet de vloerscheuren die de toren instabiel maken“, aldus Omtzigt die zich daarbij baseert op een publicatie in deze krant. „Dat komt door de scheuren in de wandpanelen. Die zijn in september 2021 bij inspectie ontdekt. Klopt het dat de scheuren al eerder bekend waren en genoemd werden in een vertrouwelijke memo aan de directie van Rijkswaterstaat?“

Omtzigt wil voorts inzage in alle memo's, brieven, e-mails en documenten over het onderhoud en scheuren in de Lange Jaap bij Rijkswaterstaat en het ministerie van de afgelopen vijf jaar.

Wanneer contact

Ook vraagt hij op welk moment Rijkswaterstaat contact heeft gezocht met de gemeente Den Helder (de bevoegd toezichthouder) of met de inspectie overheidsinformatie en erfgoed over de problemen met het onderhoud en de constructie.

Tevens wil Omtzigt weten welke vragen de gemeente Den Helder de afgelopen vijf jaar heeft gesteld over het rijksmonument en of Rijkswaterstaat zich bij de Lange Jaap aan

haar eigen beleid heeft gehouden voor de instandhouding van de monumenten. Omtzigt wil binnen drie weken antwoord op zijn vragen.

Het dossier kwam op het bureau van Omtzigt via het Helderse CDA-raadslid Harmen Krul die in de gemeenteraad al vragen stelde over de Lange Jaap. Krul vond in zijn zoektocht om de onderste steen boven te krijgen een bondgenoot in zijn voormalig CDA-collega.

Zeer geschikt

„Ik heb Pieter leren kennen via de landelijke politiek en na zijn vertrek uit de partij heb ik contact met hem gehouden. Ik vind hem zeer geschikt om zich in dit dossier vast te bijten en dan heb ik er geen moeite mee dat het de partijpolitiek overstijgt.“

„Via het CDA zijn al eerder Kamervragen gesteld en de keuze voor deze samenwerking levert geen problemen op. Het gezamenlijk belang

Pieter Omtzigt van Groep Omtzigt: „Toch zijn het niet de vloerscheuren die de toren instabiel maken“

ARCHIEFFOTO ANP

is dat de Lange Jaap voor Den Helder behouden blijft en dat de waarheid boven water komt, zeker nu er steeds sterkere signalen komen dat bij Rijkswaterstaat al langer bekend zou zijn dat er problemen waren met onze vuurtoren. We willen antwoorden op de vragen wie hier verantwoordelijk voor is en wat er wel en niet is gedaan. Pieter heeft een rol in de landelijke politiek, de mijne is plaatselijk. Daardoor kunnen we af-

stemmen welke vraag we waar stellen.“

Verantwoordelijkheid

Krul heeft als plaatselijk raadslid de gemeente Den Helder ook gevraagd naar een overzicht van de contacten tussen Rijkswaterstaat en gemeente, en in hoeverre de gemeente Rijkswaterstaat heeft aangesproken op haar verantwoordelijkheid voor de instandhoudingsplicht.

„Ik vind hem zeer geschikt om zich in dit dossier vast te bijten

In de laatste vergadering van dit jaar heeft de gemeenteraad unaniem besloten een brandbrief over het behoud van vuurtoren Lange Jaap te sturen naar minister Barbara Visser van Infrastructuur en Waterstaat.

De brief is nodig, omdat de Lange Jaap door Rijkswaterstaat slecht onderhouden is en met sloop wordt bedreigd. De gemeenteraad vindt dat de vuurtoren niet mag verdwijnen. Het hoort bij Den Helder, zoals grachten bij Amsterdam horen, vindt de gemeenteraad. Eind januari hakt de minister de knoop door.

→ Regio 4:

Rijkswaterstaat door het stof

De Helderse gemeenteraad, eensgezind bij de met sloop bedreigde vuurtoren. De raad besloot tot een brandbrief aan de minister.

FOTO REDMOUSE

VIJFTIEN Rijkswaterstaat ging van het ene onderzoek over Lange Jaap naar het andere

'Niet met opzet verwaarloosd'

Vuurtoren Lange Jaap is niet met opzet door Rijkswaterstaat verwaarloosd. Dat heeft directielid Bert Pont van Rijkswaterstaat geprobeerd duidelijk te maken aan de deelnemers van de informatieavond over de gammele vuurtoren.

Delano Weltevreden
d.weltevreden@mediahuis.nl

Den Helder ■ De vuurtoren is een ingewikkeld bouwwerk, zegt Pont. In 1877 is met de bouw begonnen. Toen al waren er problemen met de constructie, weet hij. Het rijksmonument zit ingewikkeld in elkaar, vertelde hij de ruim 220 deelnemers aan de digitale bijeenkomst. Zo moet rekening worden gehouden met de ouderdom van de toren, met de gebruikte materialen, met weersinvloeden, met asbest, met voegzwellingen en met de verf waarin het kankerverwekkende chroom 6 is

verwerkt.

„Er zijn zoveel factoren die meespelen in het onderhoud van deze toren. Op het moment dat zich een probleem aandient, ging Rijkswaterstaat op zoek naar een oplossing. Als er een constatering werd gedaan, kwamen direct weer vervolgvragen. Dat is een patroon dat ik in de tijdlijn ook zie: van het ene kwam het andere. De ene oplossing deed de volgende vraag ontstaan. De reflex van Rijkswaterstaat was: dat moeten we eerst uitzoeken voor we met zekerheid kunnen stellen dat dit een afdoende oplossing is. In zo'n omgeving als Rijkswaterstaat, met alle betrokkenen, gaat daar heel veel tijd in zitten. Er worden exter-

ne partijen bij betrokken. Die hebben ook tijd nodig om hun rapportages op te stellen. Vervolgens ontstaat er weer een nieuw probleem. En zo loop je continu achter de feiten aan. Het heeft nooit geleid tot een definitief ingrijpen, wel tot enkele herstelmaatregelen.” De directeur vastgoed zegt dat dit geen excuus is voor wat er fout is gegaan. Hij wilde alleen in grote lijnen schetsen wat er gebeurd is.

Geschrokken

Voorzitter Jan Dop van Huisduiner Belang zegt geschrokken te zijn van het door Bert Pont geschetste beeld. Hij had van een organisatie als Rijkswaterstaat meer slagvaardig-

heid verwacht.

Minister Barbara Visser heeft twee deskundigen gevraagd te onderzoeken of het Helderse icoon nog te redden is. Zij vertellen haar medio januari wat hun bevindingen zijn. Omdat het gevaar bestaat dat de toren door een storm omver valt, heeft de minister ook opdracht gegeven om de sloop van de vuurtoren voor te bereiden. Eind januari neemt zij een besluit. Huisduiner Belang houdt er rekening mee dat het sloop wordt. Voorzitter Jan Dop heeft een dringend beroep gedaan op Rijkswaterstaat om niet de volgende dag al met groot materieel het dorp in te rijden om het Helderse icoon te ontmantelen.

LANGE JAAP Onderzoeker: 'Nauwelijks speling tussen de gietijzeren segmenten'

Niet buigen, maar barsten?

De Lange Jaap gedraagt zich als een bijna 70 meter hoge monoliet van gietijzer door de wijze waarop de toren werd geconstrueerd. Er is nauwelijks speling of bewegingsvrijheid in de constructie, maar de vuurtoren staat wel te schudden tijdens stormweer. Is het vreemd dat er dan scheuren ontstaan?

Arie Booy
a.booy@medialhuis.nl

Huisduinen ■ Dat commentaar levert architectuurhistoricus Johan de Haan tijdens de zoektocht van Rijkswaterstaat naar een methode om de langzaam brekende Lange Jaap in stand te houden. De benaming monoliet die De Haan kiest voor de vuurtoren is treffend; het staat voor een stenen rots die eenzaam uit het landschap oprijst.

Eind 2014 is Johan de Haan als monumentenadviseur verbonden aan het atelier van de Rijksbouwmeester. De instantie is door Rijkswaterstaat gevraagd een reactie te geven op schaderapporten over de Lange Jaap en zijn verslag staat in een recent overzicht dat door Rijkswaterstaat gemaakt is van Huisduinen onderzoeken in het afgelopen decennium.

Bouwpakket

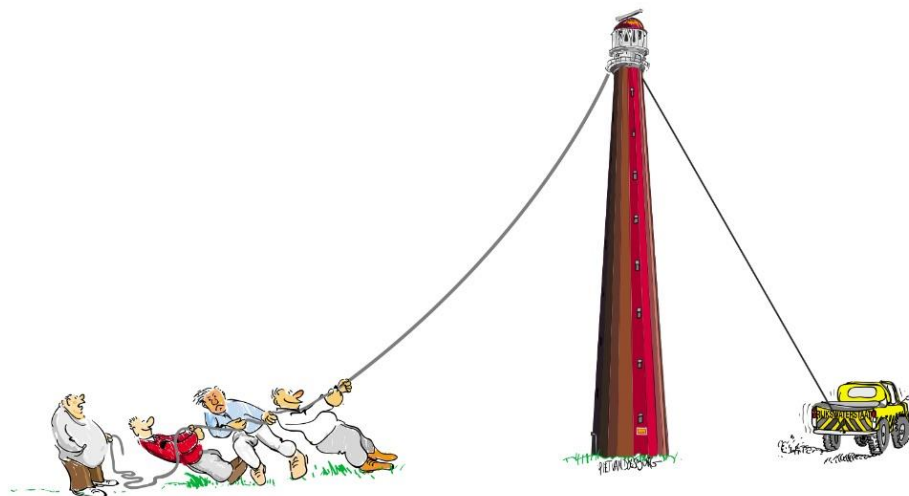
De in 1877 als een reusachtig bouwpakket naar Huisduinen gebrachte toren is vlak achter de zeedijk in elkaar gezet. De Haan schrijft over het bouwproces: 'De bouten zijn ingelaten in gaten (ter plaatse geboord?) die nauwelijks speling overlaten. De naden zijn afgevuld met ijzercement zodat ook daarin nauwelijks sprake is van enige bewegingsvrijheid'.

'Deze monoliet staat bloot aan spanningen (met bijbehorende vervormingen) die voortdurend wisselen. Belangrijkste oorzaken zijn

wisselende dynamische belastingen (vooral wind) en wisselende temperaturen', aldus de monumentenkenner.

Volgens De Haan zijn kennelijk maakfouten gemaakt bij de vervaardiging van de gietijzeren elementen: 'Vloeren hellen, boutverbindingen zijn scheef. Mogelijk zijn er van aanvang af al spanningen in het metaal'. Ook in andere rapportages komt dit onderwerp terug. 'De montage verliep tot de vijfde vloer volgens plan', schrijft Ingenieursbureau Rotterdam. 'Dit veranderde echter bij de zesde vloer. Vanaf hier zijn zo'n beetje alle vloerplaten hellend gemonteerd'.

Tot en met de zestiende vloer is af-schot, een helling, met het blote oog

Huisduinen en Rijkswaterstaat in de weer met Lange Jaap.

De naden zijn afgevuld met ijzercement. Ook daarin is nauwelijks enige bewegingsvrijheid

waarneembaar. Op de tien vloeren wordt een hoogteverschil - variërend van 4 tot 10 centimeter - van de ene zijde van een wand vergeleken met de overkant gemeten. Het niveauverschil is veroorzaakt doordat de flenzen (randen) niet waterpas zijn gemonteerd.

Volgens de ingenieurs is nergens voldoende ruimte voor expansie tussen de vele gietijzeren segmenten. Waar niet gebogen kan worden, blijft enkel nog barsten over. 'De toren staat te schudden tijdens stormweer' merkt een van de onderzoekers op; het is in dit licht bezien een onheilspellende observatie.

Het noodlottige gebrek aan speling is een belangrijke aanwijzing voor het verschil tussen de Huisdui-

ner toren en andere gietijzeren torens die geen of minder last hebben van scheurvorming. Die vraag keert namelijk nogal eens terug in discussies over de Lange Jaap: hoe is het eigenlijk gesteld met de dubbelgangers in Indonesië of gietijzeren torens langs de Nederlandse kust?

Roest

Rijkswaterstaat heeft het uitgezocht en concludeert: 'Er is geen concrete informatie gevonden over gelijksoortige scheurvorming' zoals in Huisduinen. Wel is er in meerdere gevallen sprake van roestvorming bij gelijksoortige torens. Van roest heeft de Lange Jaap ook veel last, maar dat is wel het minste van de problemen.

CARTOON PIET VAN DOESBURG

LANGE JAAP Criticus wijst op hinderwetvergunning van 1993

'Ook de gemeente heeft schuld aan het verval'

De top van Rijkswaterstaat is door het stof gegaan voor de deplorabele staat waarin vuurtoren de Lange Jaap verkeert. Maar ook de gemeente Den Helder treft blaam, vindt burger Adrie Rijpert.

Arie Booy
a.booy@mediahuis.nl

Huisduinen ■ „De gemeente heeft bijgedragen aan de torsie die de toren stuk wringt”, vindt hij.

Adrie Rijpert was ooit werkzaam voor de overheidsinstantie die met het beheer van de vaarwegmarkeringen belast was. Het loodswezen zwaaide toen de scepter over torens als de Lange Jaap. Als zeeloods vertrouwde Rijpert onder meer op deze machtige bakens langs de kust.

Binnen het Loodswezen werd met scepsis naar het hangen van antennes aan de vuurtoren van Huisduinen gekeken, vertelt Rijpert. „Toen het beheer van de toren in 1980 overging naar Rijkswaterstaat is het alleen maar erger geworden. Er zijn zelfs extra bordessen onder het lichthuis gebouwd. Daar hingen hele zware antennes aan. Dat heeft grote gevolgen gehad voor de wind-

belasting. Je krijgt meer torsie: de toren wordt door de wind in feite uitgewrongen.”

Volgens de Nieuwedieper moet voor de verantwoordelijkheid voor dit probleem ook naar de lokale overheid gekeken worden: „De gemeente heeft in 1993 een hinderwetvergunning verstrekt voor die aanbouw aan de toren. Intussen zijn die bordessen weer verdwenen, maar er zijn genoeg foto's waarop ze nog te zien zijn.” Huisduiner Kees Schoemaker verdenkt ook de omvangrijke apparatuur die aan de toren is gehangen: „Het zijn toch windvangers”, liet hij eerder weten. „En die toren gaat wel heen en weer bij windkracht tien.” Een ervaring, die onderzoekers die tijdens stormweer in de toren verbleven, bevestigen: „Hij schudt dan op z'n grondvesten.”

Windonderzoek

Het effect van de harde wind leeft in het dorp. Zeker na berichtgeving in deze krant over het windonderzoek dat gedaan is in een virtuele windtunnel waarin de Lange Jaap geplaatst was.

Uitvinder Kees Groot las dat de zeewind even tegengehouden wordt door de dijk om dan op te wippen en met vernietigende kracht tegen de bovenste helft van de toren te slaan. „Kan er niet tijdelijk een muur van containers op de dijk als windvanger?”, suggereerde hij.

Het waterschap zou daar niet blij mee zijn, maar als Rijkswaterstaat

Lange Jaap gezien vanuit Fort Kijkduin.

ARCHIEFFOTO

„Ze willen niet bekennen dat de werkelijke schuld ergens anders ligt

kan aantonen dat de dijk niet door de muur verzakt wordt, zal er serieus naar het plan gekeken worden, liet een woordvoerder van het hoogheemraadschap weten. Rijkswaterstaat wacht de review van alternatieven voor torenherstel af, alvorens naar buiten te treden.

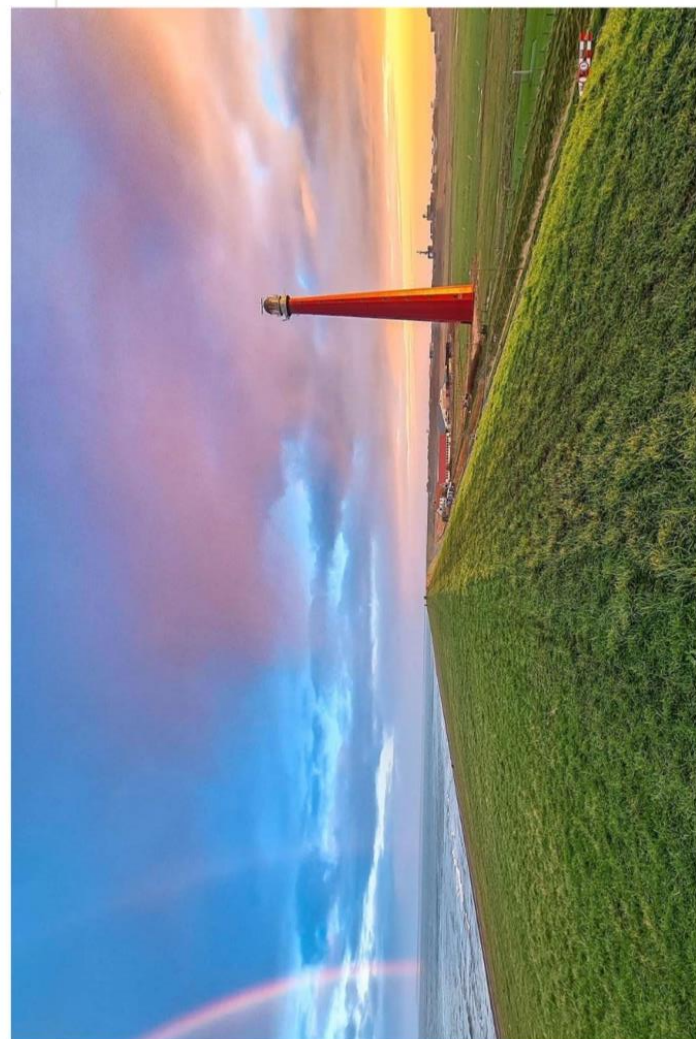
In onderzoeksrapporten wijzen technici op de scheve vloeren die vanaf vloer 6 de integriteit van de gietijzeren constructie in gevaar brengen. Adrie Rijpert ziet dit verhaal als een rookgordijn van de beheerder: „Ze willen niet bekennen dat de werkelijke schuld ergens anders ligt: torsie door wind. Het is een verklaring waarom dubbelgangers zoals in Indonesië, waar het klimaat veel heftiger is, deze schade niet hebben. Hierbij kijk ik ook expliciet naar de rol van de gemeente.”

De gemeente Den Helder is om een reactie gevraagd, maar die is gisteren niet ontvangen.

vrijdag 31 december 2021
12 Regio

De Lange Jaap blijkt een oneindige bron van inspiratie. We vroegen lezers hun foto's met de vuurtoren in te sturen. Zie hier de eerste voorbeelden. Volgende keer een andere greep uit de inzendingen.

Lange Jaap roept bij velen gevoel op

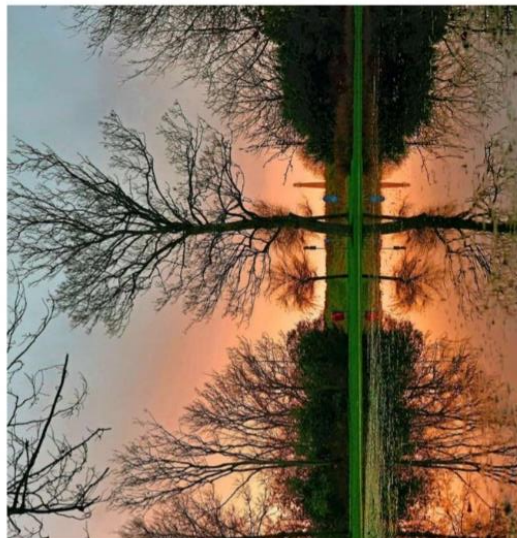
De Lange Jaap is een geliefd foto-object voor IJse Koodaar uit Den Helder. Haar foto's - vaak met

"Deze foto doet me een beetje denken aan een Scandinavisch landschap", meldt fotograaf Marijette van Laar.

Een zonnig groene dijk met madeliefjes, boterbloemen en de vertrouwde rode vuurtoren.

Gasten vanuit het Timorpark met de weerspiegeling van de Lange Jaap in de vijver.

FOTO INDECK HEDERSE

Nico Ran zette in zijn kleinzoon Stanley op de foto.

FOTO WICO BAN

FOTO LIE KODDAR

vuurtoren - halen regelmatig het weerbericht van nieuwsuitzendingen op televisie.

De Lange Jaap in de mist. Alhoewel hij er al bijna niet meer is.

FOTO INDECK VROCHOUWERS

vrijdag 31 december 2021
Regio 13

De Lange Jaap in de steigers: het lijkt alsof hij elk moment vanaf een tan-derende dune kan wegvliegen. Het is een gevoel dat bij velen opkomt. Het is een gevoel dat bij velen opkomt. Het is een gevoel dat bij velen opkomt.

FOTO BERT DE KAM

Ook Kruik maakte deze foto vanaf een dune. Het is een gevoel dat bij velen opkomt. Het is een gevoel dat bij velen opkomt. Het is een gevoel dat bij velen opkomt.

FOTO DEK KAM

VUURTOREN Nadenken over alternatieve plek. 'Hoogste plek werd gekozen voor kustlicht'

Voorganger Lange Jaap stond op Fort Kijkduin

Natuurlijk is de strijd nog niet gestreden en gaan de meeste streekgenoten ervan uit dat de Lange Jaap behouden blijft. Maar de gietijzeren toren is er bar slecht aan toe en wat zijn de alternatieven als er een andere vuurtoren komt? Fort Kijkduin is een optie.

Arie Booy
a.booy@medialhuis.nl

Huisduinen ■ Het eeuwenoude fort ligt op de hoogste duintop van Huisduinen, en niet zonder reden. Vanaf dat punt hadden de militairen het beste zicht op zee en omgeving waar een vijand kon opdoemen. Het is ook een ideale plek voor een vuurtoren. Wie de geschiedenis van de regio kent, heeft er wel eens een tekening van gezien: Fort Kijkduin met vuurtoren op het dak.

Eric Boschloo kende die voorgeschiedenis niet, maar kwam al nadenkend over een alternatief voor de Lange Jaap, op het idee. „De Lange Jaap is gebouwd in een polder en is daardoor met 63 meter de langste vuurtoren van Nederland”, zegt de Nieuwedieper. „Elders staan vuurtorens vaak op een duin en zijn daardoor korter en simpeler van constructie.”

„Door bovenop Fort Kijkduin of Fort Erfprins eerst een stevige vuurtorenvoet te bouwen en daar dan

een betrekkelijk kort bovendee van de huidige Lange Jaap bovenop te zetten, kan men mogelijk op een solide manier en tegen niet al te hoge kosten, het vertrouwde licht van de Lange Jaap behouden”, meent Boschloo.

Gammel

De vraag of voor de toren de steeds gammeler wordende constructie van de Lange Jaap genomen moet worden, is een zaak die ingenieurs van Rijkswaterstaat kunnen beoordelen, maar de historie leert dat het wel kan. Vuurtorenkenner Peter Kouwenhoven schreef een gedegen stuk over de vele bakens en vuurtorens die in de loop der tijd langs de kust tussen Callantsoog en Texel hebben gestaan.

De eerste vuurtoren stond bij Kijkduin, waar toen nog geen fort was. „In 1817 werden plannen voorbereid voor een echte vuurtoren bovenop het in opdracht van Napoleon gebouwde Fort Kijkduin”, stelt Kouwenhoven. „Jacob Valk, Inspecteur der Maritieme Gebouwen bij het Loodswezen maakte daarvoor ver-

De stenen vuurtoren met schietgaten stond op het fortdak. ARCHIEFFOTO

schillende ontwerpen. In 1821 werd een keus gemaakt voor het uiteindelijke ontwerp: een ronde bakstenen vuurtoren, voorzien van schietgaten, zodat deze tevens als verdedigingswerk kon dienen.”

Ver licht

Besloten werd dat de toren een lichttoestel zou krijgen dat vergelijkbaar was met dat van het hoge licht van Westkapelle. Het Zeeuwse lichttoestel bestond uit een raamwerk waaraan 15 Argandse olielampen met een lichtkaatser waren bevestigd. Kijk-

De oude vuurbaak domineert het beeld, rechts de nieuwe vuurtoren op het fort. ARCHIEFFOTO

duin kreeg maar liefst 26 Engelse lamplichten. In de loop van de negentiende eeuw werden steeds meer zeilschepen door stoomschepen vervangen. De snel varende stoomschepen stelden hogere eisen aan de kustverlichting.

Er was behoefte aan heldere lichten die van grotere afstand zichtbaar waren. Het kustlicht van Kijkduin moest hoger komen te staan om het van ver waar te kunnen nemen en daarom werd in het tweede deel van de 19e eeuw gezocht naar een andere plek. Quirinus Harder, bouwkundi-

ge bij het Loodswezen, ontwierp in 1875 een hoge gietijzeren vuurtoren, die zeshonderd meter ten noorden van de stenen vuurtoren kwam te staan: de Lange Jaap.

Nadat dit grote licht de taak had overgenomen werd de forttoren gesloopt. Stenen en hout zijn verkocht als bouw materiaal aan de Helderse bevolking. Lange Jaap werd, al bijna anderhalve eeuw nu, een vertrouwd baken voor de regio. Het zou apart maar zeker niet ondenkbaar zijn, als de vuurtoren in de 21e eeuw weer de andere kant op gaat.

LANGE JAAP Rijkswaterstaat kreeg in 2019 advies

Houten vloeren hadden toren kunnen redden

Deskundigen hebben Rijkswaterstaat in 2019 voorgesteld om houten vloeren in vuurtoren Lange Jaap te plaatsen.

Delano Weltevreden

Den Helder ■ RWS zou toen moeten peilen of de gemeente en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed dat een goed idee zouden vinden. Zij zijn echter niet uitgenodigd voor een gesprek, zeggen woordvoerders van beide organisaties.

De verantwoordelijk manager had de directie in een vertrouwelijke memo gewezen op beginnende scheuren in de wanden en op scheuren in de gietijzeren vloeren. De scheuren in de vloeren zaten er al jaren. Vanwege die scheuren was de vuurtoren niet meer toegankelijk voor het publiek.

Het probleem van scheuren in de vloeren zou kunnen worden opgelost door houten vloeren in de vuurtoren te monteren, meldde de manager. Daardoor zou wel het monumentale karakter van het Helderse icoon worden aangetast.

De manager stelde voor om de Helderse afdeling Monumentenzorg en de RCE uit te nodigen voor een 'expertmeeting'. In die vergade-

ring zou draagvlak moeten worden gevonden voor het plan om houten vloeren in de toren te plaatsen.

RCE is niet voor de expertmeeting uitgenodigd, zegt woordvoerder Dolf Muller. „Wij hebben de indruk dat de expertmeeting in 2019 een voorstel is geweest, maar nooit daadwerkelijk is georganiseerd.”

De gemeente heeft in de agenda's geen afspraak over een expertmeeting teruggevonden, zegt woordvoerder Joyce in 't Veld. Ambtenaren, ook inmiddels vertrokken medewerkers, klinkt zo'n bijeenkomst

Nooit overlegd met Rijksdienst en gemeente over idee

ook niet bekend in de oren. De gemeente gaat er daarom van uit dat die bijeenkomst wel is voorgesteld, maar nooit heeft plaatsgevonden.

CDA heeft burgemeester en wethouders gevraagd om een overzicht van de contacten met RWS in de afgelopen vijf jaar.

Fractievoorzitter Harmen Krul wijst het college op de handleiding voor gemeentes in het kader van instandhoudingsplicht en de erfgoedwet. Daarin staat dat de gemeente een eigenaar kan aanspreken als die

zijn rijksmonument niet onderhoudt. In het uiterste geval kunnen gemeenten handhavend optreden om onderhoud af te dwingen. Deze handhaving moet proportioneel zijn. Dit houdt in dat de gemeente niet moet wachten tot een alomvattende restauratie nodig is, maar zij moet ook niet bij elk ontbrekend likje verf bij de eigenaar op de stoep staan.

Wanneer en waarom

CDA wil weten of de gesprekken met RWS en de informatie die de organisatie heeft verstrekt de gemeente ooit aanleiding hebben gegeven om toezichthoudend op te treden. De christendemocraten willen weten wanneer dat dan is gebeurd en waarom. En als de gemeente wel had moeten optreden maar dat niet heeft gedaan, moet het college daar tekst en uitleg over geven.

Krul trekt in zijn zoektocht naar de waarheid op met voormalig partijgenoot Pieter Omtzigt. Het Kamerlid heeft in het parlement vragen gesteld over de vuurtoren.

Sloop

Demissionair minister Visser heeft twee experts gevraagd te onderzoeken of de Lange Jaap gereed kan worden. Zij brengen medio deze maand advies aan haar uit. Tegelijkertijd worden voorbereidingen getroffen voor de sloop van de vuurtoren.

advertentie

Demonstratie voor behoud van Lange Jaap is afgelast

Delano Weltevreden

Den Helder ■ De demonstratie voor het behoud van vuurtoren Lange Jaap is afgelast. Voorzitter Jan Dop van Huisduiner Belang zegt dat het coronavirus roet in het eten gooit. „Het zou onverantwoord zijn om de demonstratie door te laten gaan.”

Dop had gehoopt op duizenden demonstranten die van de watertoren in het centrum van Den Helder naar de vuurtoren in Huisduinen zouden lopen. Huisduiner Belang zou politiek Den Haag en heel Nederland daarmee op 9 januari willen laten zien dat Den Helder de jarenlang door Rijkswaterstaat verwaarloosde Lange Jaap wil behouden.

Jan Dop heeft onlangs een ge-

sprek gehad met burgemeester Jan de Boer. „We hebben geen vergunning aangevraagd voor de demonstratie. Maar we zijn wel tot de conclusie gekomen dat het onverant-

Huisduiner Belang: 'Onverantwoord vanwege corona'

woord zou zijn om het door te laten gaan. Vanwege besmettingsgevaar.” Dop vindt het 'zo verschrikkelijk jammer' dat de demonstratie moest worden afgelast.

Dat betekent echter niet dat Den Helder niet van zich laat horen, benadrukt de voorzitter. Huisduiner

Belang had bij Zeestad Staal 150 replica's van de vuurtoren besteld. „Die zijn inmiddels klaar. Binnenkort gaan we naar Den Haag om de vuurtoren en een petitie aan de leden van de Tweede Kamer aan te bieden. We hopen dat ook de burgemeester meegaat.”

Inmiddels begint de tijd te dringen. Demissionair minister Barbara Visser heeft gezegd dat zij een uiterste poging wil doen om de vuurtoren te redden. Zij heeft twee deskundigen gevraagd te onderzoeken of de Lange Jaap behouden kan blijven. Medio deze maand ontvangt haar opvolger hun rapport. Visser heeft ook opdracht gegeven om de sloop voor te bereiden. Als blijkt dat de vuurtoren niet te redden is, zal de ontmanteling zo snel mogelijk na eind januari plaatsvinden.

10 Regio

Het blijft moeilijk kiezen uit de vele foto's van de Lange Jaap die de redactie de afgelopen weken mocht ontvangen. Opnieuw een kleine greep uit de inzendingen van lezers.

Brandend baken van Huisduinen

Het dorp Huisduinen met de Lange Jaap als onmisbaar baken.

11 Regio

Donkere wolven pakken zich samen.

FOTO: DE AGGENBACH

FOTO: NICO KLAAT

Genomen vanaf een laag standpunt onder aan de zeedijk.

FOTO: ANITA VAN DE

Jack Manuel zette 'een jaar of tien geleden' kleinzoon Thomas Manuel op de foto bij de vuurtoren.

FOTO: JACK MANUEL

De Lange Jaap in het midden van een wit landschap.

FOTO: FRANK KLEIJ

Burgemeester Jan de Boer stuurde deze foto in van Helder's troef. FOTO: ANDRÉ ROZE

Het schijnsel van de Lange Jaap, in het donker al van verre te zien.

FOTO: NANNIE DE ROZE

IT MAANDAG 10 JANUARI 2022

BERT WAGENDORP
COLUMN

It is een vervolgverhaal over Lange Jaap. Toine Heijmans schreef in oktober het eerste deel, dit is het tweede.

Jaap is een vuurtoren die 144 jaar werd opgetrokken achter de edijk van Huisduinen, onder Den Iet is een bijzonder bouwwerk, op: n uit een half miljoen kilo gietijzer. ap is de hoogste nog brandende : n van Nederland, en met zijn ruim 'de hoogste gesloten gietijzeren : n van Europa – sommigen zeggen ereld. In september 2021 bleek uit ek dat Lange Jaap er slecht aan toe scheuren en corrosie. Daarop kwa- ekken rond de toren en werd de vaaraan Lange Jaap is gelegen afge- et gevaar bestond namelijk dat ap zou omvallen, zeiden de ingeni- schien was sloop de enige optie.

te reacties op het slechte nieuws notioneel. Niemand in de wijde ig van Huisduinen kan zich een sky- ler Lange Jaap voorstellen. Of een nder dat zijn licht door de slaapka- kt. Daarna kwamen de verontwaar- iet verzet en de plannen. Het volk iordkop versus de beslissers in Den n gevecht waarbij de sympathie iordig bijna automatisch bij de eer-) ligt. Ze kregen alvast steun in de nder meer van Pieter Omtzigt. En ederlandse Vuurtoren Vereniging nd Heemschut.

nissionair minister van Infrastruc- Vaterstaat, Barbara Visser, moest i dat Rijkswaterstaat het onderhou- :noveren van de vuurtoren, monu- ds 1988, onvoldoende aandacht :ven. 'Deze situatie had niet zo ver :omen. Rijkswaterstaat heeft een ht voor monumenten en deze is on- de ingevuld.' De dienst had geen 'ele maatregelen getroffen om de len degradatie van de constructie gaan of te beperken.' Die erkenning een rol gaan spelen in de uiteinde- omst van het vuurtorentreurspel. p (71) is voorzitter van dorpsvereni- sduiner Belang en samen met se- an Roelofsen aanvoerder van het gen sloop van de toren. Hij heeft iort over de staat van Lange Jaap i liggen, en kijkt ernaar alsof hij i terminale patiënt zit. 'Het ziet er ht uit', zegt hij. 'De toestand van de :er ernstig en herstel is heel inge- ' Het ingenieursbureau Nebest tel-

Op Huisduinen Lot Lange Jaap rust in handen van Harbers

Vuurtoren Lange Jaap.

de 1380 mankementen en gebreken, vc 'scheuren van het boutgat naar de ranc de flens'. Dop ziet maar één oorzaak: 'R waterstaat heeft de vuurtoren veertig j verwaarloosd. En wat ik nog erger vind zijn niet transparant geweest, niet eerl hebben ons bewust om de tuin geleid. vind het slecht gedrag. Als dat de struci is, zit er fundamenteel iets fout.' Maar e alle commotie ook iets veranderd: 'Nu Rijkswaterstaat er ook veel aan geleger toren te behouden.' Dat staat braaf in t alle rapporten, evaluaties en Kamerbri behoud, als het even kan, de toren.

Maar hoe? Ingenieursbureau Geme Rotterdam onderzocht zeven mogelij komstscenario's. Behoud van de huidi toren wordt als 'technisch onhaalbaar' praktisch toepasbaar' of 'risicovol' om: ven. Wel haalbaar is demobilisatie van oude toren en het bouwen van een rep Als dat te duur wordt, rest sloop.

Jan Dop: 'Als herstel van de huidige t onmogelijk blijkt, is een replica missc niet zo'n slecht idee.' Nog geen enkele i stantie heeft het gewaagd een prijskaa op de scenario's te plakken.

De komende weken valt de beslissin eind januari moet de nieuwe minister Infrastructuur en Waterstaat Mark Ha een besluit hebben genomen. Er zijn v Huisduinen duizenden kaarten met L Lange Jaap erop naar Rijkswaterstaat gestuui (met een speciale Lange Jaap-zegel) en reist binnenkort af naar Den Haag om Tweede Kamerlid een miniatuur-Lange te overhandigen. Een demonstratie die lopen zondag had moeten plaatsvinde ging niet door: Dop was bang dat er te mensen op af zouden komen en dat de ligheid niet kon worden gegarandeerc

Als climax heeft Jan Dop een opzier rend plan in gedachten, waarmee in de ste week voor het besluit nog een laatsi appèl aan de minister zal worden geda 'Dat wordt heel spectaculair.'

Lange Jaap hoort bij ons dna, zegt De 'Het is onze kathedraal.' Dop is moe va het gedoe' waaraan hij een paar maanc lang bijna een dagtaak had. Maar dan l hij uit zijn slaapkamerraam en ziet hij ge Jaap – en dat wil hij zo graag zo houd 'Zo'n Harbers, die wil toch niet als ee zijn eerste besluiten de sloop van onze ge Jaap op z'n geweten hebben?'

De laatste aflevering van dit vervolgv haal komt uit Den Haag.

b.wagendorp@volkskrant.nl

Kans op andere plek vuurtoren

Arie Booy

Huisduinen ■ Rijkswaterstaat (RWS) is nog niet toe aan alternatieven voor als de Lange Jaap omgehaald wordt. Maar als dat zover is, dan wordt ook gekeken naar een andere plek voor de toren.

Dat antwoord kreeg Eric Boschloo van de Rijksdienst. Deze maand is het uur van de waarheid voor de vuurtoren van Huisduinen. Een team van deskundigen heeft plannen voor herstel van het bouwwerk tegen het licht gehouden. Mark

Harbers, de nieuwe minister van Infrastructuur en Waterstaat zal voor eind januari een besluit moeten nemen.

Nieuwedieper Boschloo diende een suggestie in bij Rijkswaterstaat: „De Lange Jaap zou op fort Kijkduin of fort Erfprins kunnen worden herbouwd, als herstel op de huidige plaats niet mogelijk is.” In het verleden heeft op Kijkduin een vuurtoren gestaan. Het idee van Boschloo is alleen het bovenste gedeelte van de Lange Jaap op het fortdak te plaatsen.

Deze week kreeg hij een inhoudelijke

reactie van Rijkswaterstaat: „Op dit moment loopt de second opinion op alle onderzoeken en conclusies over de constructieve veiligheid van de Lange Jaap. Deze onderzoeken hebben betrekking op het verkennen van of en hoe de huidige vuurtoren behouden kan blijven. Na de conclusies uit deze second opinion zou eventueel een beschouwing op een vuurtoren elders in beeld komen. Wij zullen uw idee bewaren mocht behoud van de huidige toren niet mogelijk blijken”, meldt een woordvoerder van de beheerder van de toren.

2022-01-15 - Tot het uiterste voor rijksmonument (Bron: Helderse Courant).

zaterdag 15 januari 2022
Regio 5

VUURTOREN Kamerlid Tjeerd de Groot op de bres voor Lange Jaap

'Tot het uiterste voor rijksmonument'

Ook D66 spant zich in de Tweede Kamer in voor het behoud van de met sloop bedreigde vuurtoren Lange Jaap. Kamerlid Tjeerd de Groot heeft Kamervragen ingediend. Maandag komt hij persoonlijk poolshoogte nemen in Den Helder.

Delano Weltevreden
d.weltevreden@medialhuis.nl

Den Helder ■ De Groot werkt samen met de Helderse afdeling van D66. Hij heeft Kamervragen ingediend, onder andere over de staat van het rijksmonument. Maandag bezoekt hij Den Helder om de vuurtoren te bekijken en om het gesprek met de burgemeester en omwonenden aan te gaan.

De Groot: „Problemen met de Lange Jaap zijn al sinds de jaren '90 bekend. Het is onbestaanbaar dat er nog niets is gebeurd. Als het probleem zo lang genegeerd is, dan is minister Harbers het aan Huisduinen verschuldigd om tot het uiterste te gaan om het rijksmonument te behouden.”

In de wanden van de vuurtoren van Den Helder zijn grote scheuren

Deze maand valt het besluit over de toekomst van vuurtoren Lange Jaap.

FOTO REDMOUSE

ontstaan. Daardoor bestaat het risico dat de Lange Jaap kan instorten. Daarom is de omgeving afgesloten.

Erfgoed

Vuurtoren de Lange Jaap is belangrijk, cultureel historisch erfgoed. Het is een beeldbepalend icoon voor Huisduinen, Den Helder en de regio. Het 63 meter hoge bouwwerk is de hoogste vuurtoren van Nederland. Bij helder weer is

het licht van de toren op 54 kilometer afstand zichtbaar. Het rode bouwwerk uit 1877 is sinds 1988 een rijksmonument.

Kamerlid Tjeerd de Groot wil onder meer van de net aangetreden minister Mark Harbers weten op basis van welke financiële variabelen hij afweegt of de vuurtoren behouden of gesloopt en herbouwd wordt.

Hij vraagt de minister aan te geven hoe maatschappelijke kosten als

cultureel aanzien, verlies van historisch erfgoed en eventueel gederfde toeristische inkomsten worden meegewogen.

Kosten

De D66'er wil ook weten wat de verwachte kosten van sloop en herbouw zijn als blijkt dat de vuurtoren niet behouden kan blijven. Hij vindt dat Rijkswaterstaat, dat de toren tientallen jaren heeft verwaarloosd,

voor de kosten moet opdraaien.

Rijkswaterstaat liet tal van onderzoeken uitvoeren naar de staat van de Lange Jaap, maar heeft verzuimd om de vuurtoren grondig te onderhouden. De Groot vraagt aan Harbers welke stappen hij heeft ondernomen om de processen en besluitvorming rond onderhoud van cultureel erfgoed, zoals de Lange Jaap, te verbeteren.

Toelichting

Maandagmiddag 17 januari komt Tjeerd de Groot naar Den Helder. Om 16.30 uur arriveert hij in Huisduinen. Hij brengt eerst een bezoek aan de vuurtoren. Rond kwart voor vijf geeft hij een toelichting op de schriftelijke vragen die hij heeft ingediend. Burgemeester Jan de Boer is ook aanwezig. In de Tweede Kamer heeft onafhankelijk Kamerlid Pieter Omtzigt zich eerder op het dossier gestort. Hij werkt samen met CDA-fractievoorzitter Harmen Krul.

Het rapport van twee deskundigen over wat mogelijk is met de Lange Jaap kan elk moment op het bureau van de minister worden gelegd. Barbara Visser, de voorganger van mark Harbers, had hen gevraagd te bekijken of de vuurtoren te redden is. Er is ook een plan gemaakt voor de sloop van de vuurtoren. Als blijkt dat de Lange Jaap niet te redden is, moet het bouwwerk snel worden gesloopt. Eind deze maand neemt de minister een besluit over de toekomst van de vuurtoren.

28 EW 15 JANUARI 2022

Joppe Gloerich

Rijkswaterstaat beslist eind deze maand of de geliefde 'Lange Jaap' nog te redden valt

Vuurtoren vol verhalen

OP HUISDUINEN

Joppe Gloerich

Een mokerslag. Jan Roelofsen zoekt wel naar andere woorden, maar die dekken de lading minder goed. Frontaal trof hem en vele anderen afgelopen najaar de boodschap van Rijkswaterstaat: vuurtoren Kijkduin verkeert in dusdanig slechte staat dat sloop mogelijk de enige optie is.

De Noord-Hollander staat op de dijk voor zijn woonplaats, het voormalige walvisvaardersdorp Huisduinen. Beneden op het strand, bij paal nul, eindigt de Noordzeekust en begint de Waddenzee. Roelofsen vertegenwoordigt de vereniging Huisduiner Belang, de Helderse Historische Vereniging, maar vooral ook zichzelf. Na de onheilstijding was hij het even helemaal kwijt. 'Nu ben ik wat rustiger. Maar je moet er toch niet aan denken dat hij er niet meer is? De vuurtoren hoort bij ons zoals de Dom bij Utrecht.'

Roelofsen kijkt naar Lange Jaap, zoals het 144 jaar oude lichtbaken van gietijzer wel wordt genoemd. Ooit robuust, maar met de kennis van nu ijl en kwetsbaar. Nog altijd strooit hij na zonsondergang vier keer per twintig seconden zijn schijnsel rond. 'Het is zó vertrouwd. Ik

krijg berichten van oud-marinemensen en visserlui. Iedereen heeft warme herinneringen aan de vuurtoren.'

Hoe kon het zo ver komen? Rijkswaterstaat is eigenaar, voerde nu en dan inspecties uit, en constateerde jaren geleden al vochtdoorslag en scheurvorming. Maar groot onderhoud kwam er nooit. De vuurtoren en nabije omgeving zijn tot verboden terrein verklaard: te gevaarlijk. De voegen zijn zwart van de roest, wijst Roelofsen, dat zie je zelfs vanaf de dijk.

Hij was lange tijd VVV-directeur op Huisduinen, en zit vol verhalen over Nederlands hoogste vuurtoren. Over huwelijksaanzoeken, helemaal boven in het lichthuis. En over vroeger: wie zag als eerste de vuurtoren wanneer het gezin na de vakantie huiswaarts reed?

Roelofsen heeft de instanties vaak genoeg gewaarschuwd. Hij ligt er wakker van. 'Had ik iets anders moeten doen? Heb ik het ergens laten liggen?' Met collega Jan Dop coördineert hij de reddingsactie. Als stunt brengen ze honderdvijftig mini-vuurtorentjes naar Den Haag: één voor ieder Tweede Kamerlid.

Waarschijnlijk beslist Rijkswaterstaat eind januari of Lange Jaap te redden valt. Roelofsen: 'Mocht het echt misgaan, dan willen we een nieuwe.' Bang dat de vuurtoren voortijds bezwijkt in een januari-storm, is hij niet. Hij heeft de woorden nog niet uitgesproken, of achter de vuurtoren spant zich een regenboog over het Marsdiep, van Texel tot Den Helder.

Den Helder staat 305de in EW's Beste gemeenten
ewmagazine.nl/bestegemeenten/

Helderse Courant REGIO

Wieringen heeft iets heel oers.
Dat oerse gevoel, daar voel ik mij
tot aangetrokken

Dina bouwde een kas in haar tuin om optredens te kunnen streamen

→ REGIO 8-9

VOOR HET LAATSTE NIEUWS: NHD.NL

TIPS EN REACTIES: REDACTIE.HC@NHD.NL

DINSDAG 18 JANUARI 2022

VUURTOREN D66 gaat in de Tweede Kamer 'knokken' voor het behoud van de vuurtoren

Jaap op agenda van Kamer

D66 gaat in de Tweede Kamer op zoek naar een meerderheid om vuurtoren Lange Jaap te redden.

Delano Weltevreden
d.weltevreden@mediahuis.nl

Den Helder ■ Dat zegt Tjeerd de Groot die namens de democraten in het Nederlandse parlement zit. Hij zegt dat diverse partijen zich in de Tweede Kamer al met de zaak bemoeien.

Het is maandagmiddag, net voor half vijf. Op het pleintje voor het Dorpshuis in Huisduinen hebben zich zo'n dertig mensen verzameld. Vooral bewoners van Huisduinen en leden van D66 die van Tjeerd de Groot willen horen wat hij precies gaat doen om 'hun' Lange Jaap te redden.

De Groot valt niet erg op in de kleine menigte. Hij draagt gymmen onder zijn spijkerbroek en heeft een muts op. Want behaaglijk weer is het niet. Hier en daar zie je een druppel aan een neus hangen.

Clubje

Het clubje, onder wie burgemeester Jan de Boer, wandelt eerst naar de vuurtoren. Tjeerd de Groot praat tijdens de wandeling met Jan Roelofsen, bestuurslid van Huisduiner Belang. Roelofsen vertelt dat hij vijftien jaar lang met Rijkswaterstaat heeft gecorrespondeerd, heeft gewaarschuwd, vragen heeft gesteld over de conditie van de vuurtoren. Toch is er jarenlang niets aan de vuurtoren gedaan. En nu dreigt het Helderse icoon gesloopt te worden. Tjeerd de Groot vertelt dat hij de vuurtoren kent. „Ik heb op de Zeevaartschool gezeten en ken de Lange Jaap dus vanaf de zee. Voor zeevaarders is het erg belangrijk. Van-

Jan Dop, burgemeester Jan de Boer en Tjeerd de Groot (vlnr) bij de vuurtoren.

FOTO GEORGE STOENKROEK

daag zie ik de vuurtoren voor het eerst vanaf het land.”

Hij heeft zich in het dossier verdiept, zegt de D66'er. En daar werd hij niet vrolijk van. „Sinds 1988, toen Rijkswaterstaat verantwoordelijk werd voor de vuurtoren, is er niets aan gedaan. Dat is ontzettend opvallend. Toen ik dat dossier las, dacht ik: 'dit kan toch niet waar zijn?'. Dat ze het zo hebben laten versloffen.”

Rijkswaterstaat is voor nog veel

meer vuurtorens en bijvoorbeeld bruggen verantwoordelijk. De Groot zegt dat D66 de casus van de Lange Jaap heeft geadopteerd. Het zal worden gebruikt om te laten zien hoe het niet moet. Wat de Lange Jaap is overkomen mag niet nog eens gebeuren, vindt hij. „D66 gaat knokken voor de Lange Jaap.” Dat zijn teksten die de aanwezigen hoop geven.

Burgemeester Jan de Boer voert

ook het woord. Zijn boodschap is dat tot het eind gestreden moet worden voor het behoud van de Helderse vuurtoren. „De wedstrijd is pas gespeeld als de blessuretijd voorbij is en het eindsignaal heeft geklonken.”

Vertrouwen

Terug bij het Dorpshuis. Jan Roelofsen: „We hebben een nieuwe regering die het vertrouwen van de burgers wil terugwinnen. Dit is hun kans om dat te doen. Ik hoop dat de partijen zich willen inzetten voor het behoud van de Lange Jaap.”

Voorzitter Jan Dop van Huisduiner Belang roept Jan Klootwijk naar voren. Klootwijk is een gepensioneerd werktuigbouwkundige. Omdat Rijkswaterstaat steeds roept dat de vuurtoren door de wind kan omvallen, heeft hij zich daarin verdiept. „Rijkswaterstaat doet er alles aan om de toren niet te redden, om het te slopen. Dan is het weg, het probleem is opgelost. Maar wat zij beweren klopt niet. De wind heeft nauwelijks invloed op de vuurtoren. Ik heb mijn berekeningen naar Rijkswaterstaat gestuurd. Zij hebben mij gebeld en zeggen dat mijn berekening klopt. De vuurtoren hoeft niet gesloopt te worden. Het

„Dat de
vuurtoren door
de wind kan
omvallen, klopt
niet”

Hoe lang brandt het licht van de vuurtoren nog?

FOTO PETER VAN AALST

Omtzigt

Ook onafhankelijk Kamerlid Pieter Omtzigt heeft zijn tanden gezet in het dossier Lange Jaap. Hij trekt daarin samen op met Harmen Krul, fractievoorzitter van CDA Den Helder.

kan laag voor laag worden gedomonteerd, de delen kunnen opnieuw worden gegoten en de vuurtoren kan in drie jaar opnieuw worden opgebouwd. Dan ben je zo'n 20 miljoen euro kwijt.” De Groot staat te kijken van zijn verhaal: „Dan heeft de vorige minister ons dus verkeerd geïnformeerd.”

Aanlichten

Jan Dop kondigt aan dat de strijd voor het behoud van het Helderse icoon doorgaat. Vanaf 23 januari wordt de vuurtoren 's avonds aangelicht met diverse teksten. Hij hoopt dat Den Helder daarmee ook landelijk aandacht voor de met sloop bedreigde Lange Jaap kan genereren.

REPORTAGE Gemeente had nooit de indruk dat het met Lange Jaap iets ernstigs aan de hand was

RWS: 'We hebben de boel helemaal onder controle'

Rijkswaterstaat (RWS) heeft in contacten met de gemeente Den Helder nooit de indruk gewekt dat er iets ernstigs aan de hand was met vuurtoren Lange Jaap. Voor de gemeente was er daarom geen aanleiding om toezichthoudend op te treden.

Delano Weltevreden
d.weltevreden@mediahuis.nl

Den Helder ■ Dat antwoorden burgemeester en wethouders op vragen van CDA'er Harmen Krul. De vuurtoren is de afgelopen decennia slecht onderhouden door RWS en wordt nu met sloop bedreigd.

De fractievoorzitter van CDA wilde onder meer van het college weten hoe vaak er de afgelopen vijf jaar contact is geweest met RWS en of de gemeente nooit aanleiding heeft gezien om in het kader van de instandhoudingsplicht van RWS toezichthoudend op te treden.

De afgelopen vijf jaar is met RWS contact geweest in het kader van de vergunningverlening rondom de Lange Jaap. Dit betrof een vergunning voor het vervangen van de airconditioning (in 2016) en een vergunning voor het waterdicht maken van de buitenkant van de toren (juli 2021). Daarnaast is er vanuit de afdeling erfgoed contact geweest met Rijkswaterstaat rondom de Lange Jaap (voorjaar 2021). Voor zover het college heeft kunnen nagaan is er met RWS verder geen contact geweest over de vuurtoren.

Eigenaar

Volgens de Erfgoedwet moet elke eigenaar van een monument voldoen aan de instandhoudingsplicht. De instandhoudingsplicht houdt in dat het verboden is een beschermd monument te beschadigen, te vernielen of daaraan onderhoud te onthouden

Kamerlid Tjeerd de Groot (D66, rechts op de foto) met burgemeester Jan de Boer en voorzitter Jan Dop van Huisduiner Belang bij de vuurtoren.

ARCHIEFFOTO GEORGE STOEKENBROEK

“
Rijkswaterstaat heeft in de afgelopen jaren volgens het college de indruk gewekt dat zij de toren 'in het vizier' had

Ook in de gesprekken met Rijkswaterstaat rondom de Lange Jaap is, tot september 2021, geen aanleiding geweest om in het kader van deze instandhoudingsplicht toezichthoudend op te treden, antwoordt het college. RWS heeft in de afgelopen jaren volgens het college de indruk gewekt dat zij de toren 'in het vizier' had. Door Rijkswaterstaat werden er jaarlijkse inspecties uitgevoerd, verschillende onderzoeken gedaan, en overleggen georganiseerd met de gemeente en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Op basis van deze gesprekken en onderzoeken heeft de gemeente niet geconstateerd de instandhouding van de toren in gevaar was.

Waterdicht

In juli 2021 heeft RWS een vergunning aangevraagd voor het waterdicht maken van de buitenkant van de toren. Daarbij waren ook de Gemeentelijke Adviescommissie Omgevingskwaliteit en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed betrokken. Het waterdicht houden van een bouwwerk is een van de belangrijkste aspecten die de instandhouding van een monument beïnvloeden, zegt het college. Het contact rond deze vergunningsaanvraag heeft op het stadhuis daarom niet tot zorgen geleid over de instandhouding van de Lange Jaap.

Toen in september 2021 duidelijk werd dat de instandhouding van de toren wel in gevaar was, heeft de ge-

i
Sloop?

Eind deze maand neemt minister Mark Harbers een besluit over de toekomst van de Helderse vuurtoren. Als blijkt dat de Lange Jaap volgens ingeschakelde deskundigen niet meer te redden is, wordt het icoon gesloopt. In de Tweede Kamer zijn diverse parlementariërs bezig met het onderwerp.

Eind deze maand valt het oordeel over de toekomst van de Lange Jaap

FOTO REDMOUSE

dat voor de instandhouding noodzakelijk is. De verantwoordelijkheid voor het handhaven van deze instandhoudingsplicht ligt bij de gemeenten als bevoegd gezag.

In het Vergunningverlening, Toezicht en Handhavingsbeleid (VTH beleid) van de gemeente staat wat qua toezicht en handhaving op gebouwen prioriteit heeft. In september 2019 heeft de gemeenteraad het VTH beleid 2019-2021 vastgesteld en in april 2021 het VTH beleid 2021-2022. In beide stukken is het toezicht op monumenten niet opgenomen. Het heeft dus geen prioriteit. Dat houdt in dat er alleen toezicht wordt gehouden bij een aanleiding of bij meldingen. Tot september 2021 is er volgens het college geen aanleiding, of melding, geweest om wat de vuurtoren betreft toezichthoudend op te treden.

meente Den Helder op bestuurlijk niveau direct contact opgenomen met RWS. Deze contacten zijn intensief en regelmatig, aldus het college.

Helderse Courant REGIO

Als de trend van besmettingen
doorzet dreigt ontwrichting van
de samenleving

GGD-directeur Edward John Paulina dringt aan op
versoepten van quarantaineregels

→ REGIO 5

VOOR HET LAATSTE NIEUWS: NHD.NL

TIPS EN REACTIES: REDACTIE.HC@NHD.NL

ZATERDAG 22 JANUARI 2022

De Lange Jaap wil op Huisduinen blijven, zo blijkt uit deze fotomontage.

FOTOMONTAGE REDMOUSE

advertentie

KAMERPLANTEN
Voordeel!

2^e KAMERPLANT
½ PRIJS!
Wij potten
GRATIS op!

Nieuwe collectie
kunstbloemen en
kunstplanten
10% KORTING op
alle kunstbloemen en
kunstplanten
** Uitgezonderd arrangementen*

** Acties geldig t/m 30-01-2022*

** Geldig bij 2 dezelfde
kamerplanten*

DE BOET
TUIN-, SFEER- & KLUSCENTRUM
Oosterboekweg 2a, Hoogwoud
0226 - 352 197 - www.deboet.nl
WIJ ZIJN OPEN: Maandag t/m Zaterdag 9.00-17.00 uur | Zondag 10.00-17.00 uur

INTERVIEW Vuurtoren vanaf zondag extra aangelicht

Lange Jaap wil op Huisduinen blijven

Het wordt een opmerkelijke actie, zo is de overtuiging van Jan Dop, voorzitter van Huisduiner Belang.

Hans Brandsma
h.brandsma@mediahuis.nl

Huisduinen ■ Zondagavond rond half zes wordt op Huisduinen voor de eerste keer de Lange Jaap extra aangelicht en verschijnt er op toren een tekst, waarin het belang van de

Helderse vuurtoren voor de stad onder de aandacht wordt gebracht. Het is een actie die minimaal acht dagen duurt. „We zetten de vuurtoren extra in het licht en iedere avond zal er een tekst zijn te lezen die op Lange Jaap is geprojecteerd. Daarbij laten we verschillende slogans rouleren.”

De mogelijke sloop van de Lange Jaap houdt de gemeenteraden al maandenlang bezig. Niet alleen op Huisduinen, maar in de gehele omgeving, zo merkt Dop. „Daarom hebben we met Huisduiner Belang de koppen bij elkaar gestoken om onze ongerustheid over het lot van de vuurtoren nog eens onder de aandacht te brengen.” Het leverde een opmerkelijke actie op. „De bood-

schap die we uitdragen kunnen we niet vaak genoeg herhalen.”

Dop gaat ervan uit dat de lichtshow een publiekstrekker zal worden. „We hebben een bedrijf uit Eindhoven ingehuurd om dit voor ons te doen en sponsors aangeschreven om ons te helpen. De respons was overweldigend. Met vijftig bedrijven delen we de kosten. De bedoeling is onder meer dat de foto's massaal worden gedeeld in de media en dat we daardoor ook landelijk druk kunnen uitoefenen, zodat de vuurtoren voor Den Helder behouden blijft.” Dagelijks zal de vuurtoren vanaf ongeveer half zes in het licht staan. „Tot ongeveer elf uur. Dan gaat het licht weer uit.”

LICHT Teksten op vuurtoren Lange Jaap projecteren, is een precies klusje

Den Helder ■ 'Ik wil blijven', 'Laat mij staan', 'Help onze trots', 'Ons DNA'. De op vuurtoren Lange Jaap geprojecteerde noodkren en statements spreken voor zich.

Jasper Claessens van Pronorm BV uit Brabant projecteert de teksten met twee joekels van projectoren op de vuurtoren. „Het afstellen was even lastig. Ik moet van meer dan honderd meter afstand de teksten op de vuurtoren projecteren. Als het beeld hier een centimeter verschuift, scheelt het op de vuurtoren een halve meter.”

Het bedrijf gaat de hele wereld over. Duitsland, Portugal, Israël...En nu dus in Huisduinen. Wat de klus in Den Helder speciaal maakt, is dat de tekst op een relatief smalle toren moet worden geprojecteerd. Den Helder is geen onbekend terrein voor het bedrijf. „We hebben hier ook Helder Licht gedaan”, zegt Claessens. Aan publiek dat met eigen ogen wil zien hoe de vuurtoren er met geprojecteerde teksten uitziet, is er geen gebrek. Iedereen vindt het prachtig en maakt foto's. „Hopelijk heeft het effect in Den Haag”, zegt een omstander. Minister Mark Harbers neemt bin-

nenkort een besluit over de toekomst van de decennia lang verwaarloosde en nu met sloop bedreigde vuurtoren.

Jan Dop, voorzitter van Huisduiner Belang, staat te glunderen terwijl hij naar de steeds wisselende teksten kijkt. „Ik vind dit geweldig. Het is natuurlijk afwachten hoe het wordt. En we konden er niet te veel tekst op kwijt.”

De teksten op de vuurtoren worden een week lang op de Lange Jaap geprojecteerd, met het invallen van de duisternis tot elf uur 's avonds.

FOTO REDMOUSE

VUURTOREN Voorstel om Lange Jaap te redden moet door kabinet worden uitgevoerd

Kamermeerderheid achter motie

Een Kamermeerderheid staat achter een motie van D66'er Tjeerd de Groot om vuurtoren Lange Jaap te redden van de ondergang. De motie wordt woensdag ingediend, zegt woordvoester Janne Gerritsen.

Delano Weltevreden

Den Helder ■ Tjeerd de Groot was onlangs in Den Helder, op verzoek van Huisduiner Belang en de Helderse afdeling van zijn partij. Bij die gelegenheid beloofde hij al dat hij zijn best zou doen om het Helderse icoon te redden.

Zijn partij dient komende woensdag een motie in. Een van de overwegingen is dat Rijkswaterstaat de 150 jaar oude vuurtoren heeft verwaarloosd, ondanks aanhoudende signalen over de verslechterende staat. D66 zegt ook dat de monument een Rijksmonument is met een groot maatschappelijk belang. De regering wordt verzocht 'alles op

alles te zetten om de Lange Jaap te behouden, te herstellen of desnoods te herbouwen'. Wordvoester Janne Gerritsen zegt dat de motie door het kabinet moet worden uitgevoerd, omdat een meerderheid van de Kamer erachter staat.

Brief

Op 11 april praat de Kamercommissie voor Infrastructuur en Waterstaat onder meer over de brief die de vorige minister van I&W naar de Kamer stuurde over de deplorabele staat van de vuurtoren. De minister vertelde het parlement daarin dat Rijkswaterstaat in de afgelopen drie decennia forse steken heeft laten vallen. De vuurtoren is niet structu-

reel onderhouden en moet daarom mogelijk gesloopt worden. Zij deed daarbij de toezegging dat zij er alles aan zou doen om de Lange Jaap te

Op 11 april praat Kamercommissie over brief over de deplorabele staat van de vuurtoren

redden. Twee deskundigen is gevraagd een rapport uit te brengen over de mogelijkheden. De minister

had aangekondigd dat zij eind januari een besluit zou nemen. Omdat de vuurtoren een harde storm waarschijnlijk niet zal overleven, zou het snel gesloopt moeten worden als de deskundigen vinden dat het niet te redden is. Of minister Mark Harbers dat ook vindt is niet bekend.

Op de vuurtoren zijn de afgelopen week 's avonds diverse teksten geprojecteerd. Wie dat nog met eigen ogen wil zien kan tot en met zaterdag 29 januari doen, vanaf het invallen van de duisternis tot 23.00 uur.

Binnenkort gaat een Helderse delegatie naar Den Haag om honderdvijftig replica's van de vuurtoren aan te bieden aan leden van de Tweede Kamer.

Helderse Courant REGIO

Als je niet van de historie kunt leren, heb je een heel dun lijntje met de toekomst

Frans van de Wetering is een voorzitter die het nut van het verleden uitdraagt

→ REGIO 4

VOOR HET LAATSTE NIEUWS: NHD.NL

TIPS EN REACTIES: REDACTIE.HC@NHD.NL

DINSDAG 1 FEBRUARI 2022

VUURTOREN Minister: 'We weten niet wat er uit het onderzoek met een drone komt'

Goed en minder goed nieuws over Lange Jaap

Goed nieuws en minder goed nieuws over de toekomst van vuurtoren Lange Jaap. Het goede nieuws is dat de vuurtoren nog niet wordt gesloopt. Het minder goede nieuws is dat twee deskundigen nog geen antwoord hebben kunnen geven op de vraag of het rijksmonument behouden kan blijven.

Delano Weltevreden
d.weltevreden@mediahuis.nl

Den Helder ■ Minister Mark Harbers van Infrastructuur en Waterstaat is maandag hoogstpersoonlijk naar Den Helder gekomen om te vertellen wat er verder gaat gebeuren. Professor Maljaars van onderzoeksinstituut TNO en technisch uitvoeringsdeskundige Spelt zijn tot de conclusie gekomen dat inspectie van de vuurtoren veilig kan worden uitgevoerd met behulp van een drone.

Minister Harbers noemt dat 'het eerste minuscule lichtpuntje'. Met de drone kan precies in kaart worden gebracht wat de technische staat van de vuurtoren is en hoe het onder meer is gesteld met de veiligheid in relatie tot de omgeving.

In overleg met de gemeente kan dan worden bekeken of het gebied afgezet moet blijven. De gegevens die met de drone worden verzameld moeten ook antwoord geven op de vraag of deskundigen weer zelf de toren in kunnen om te bepalen wat eventueel gedaan moet worden om de Lange Jaap te behouden.

Eerste stap

Harbers benadrukt dat het gaat om een eerste stap. „Want we weten niet wat uit dat onderzoek komt. Uit dat onderzoek kan ook komen dat de situatie zo zorgelijk is als we in september vorig jaar dachten.”

Deskundigen moeten de met de drone verzamelde gegevens bestuderen, daar conclusies aan kunnen verbinden en eventueel oplossingen bedenken. Het hele proces kan volgens de minister 'maanden, zo niet jaren' duren.

Aanvullend onderzoek heeft volgens de minister uitgewezen dat bepaalde lange scheuren in de buiten-

Burgemeester Jan de Boer, minister Mark Harbers, Jan Dop, Titi van der Poel van RWS, Jan Roelofs en wethouder Heleen Keur (vlnr.) trotseren de storm bij de Lange Jaap.

FOTO REDMOUSE

„Aan politieke en bestuurlijke wil om de vuurtoren te behouden, ligt het niet

wand er al langer dan twintig jaar in zitten. „Er is over de scheuren heen geschilderd. De laatste schilderbeurt van de vuurtoren was zo'n twintig jaar geleden. Dat betekent dat die lange scheuren er al meer dan twintig jaar zitten.” Een woordvoerder van Rijkswaterstaat zegt dat er wel duizend scheuren in de toren zitten. Sommige zitten er vanaf de

bouw in, andere zijn van recentere datum. In september 2021 is geconcludeerd dat de stabiliteit van de toren door sommige scheuren in gevaar was. Daarom is alarm geslagen.

De minister verontschuldigde zich er opnieuw voor dat Rijkswaterstaat en zijn ministerie de vuurtoren niet de aandacht hebben gegeven die het rijksmonument verdiende.

„Dat motiveert om te kijken hoe ver we kunnen komen. Aan politieke en bestuurlijke wil om de vuurtoren te behouden, ligt het niet. Waar het uiteindelijk om draait is of het veilig kan en of het technisch te realiseren is.”

Blij

Jan Dop, voorzitter van Huisduiner Belang, is er blij mee dat de minister hoogstpersoonlijk naar Huisduinen is gereisd om 'het kleine lichtpuntje' mee te delen. Hij verwees naar de storm die tijdens het bezoek van de minister om het Dorpshuis raasde. „Als de Lange Jaap het vandaag overleeft, is het gevaar van het omvallen eigenlijk weg.” Het verhaal van de minister maakt volgens Dop ook duidelijk dat er geen enkele

dringende reden is om op korte termijn te besluiten over de sloop van de vuurtoren. Dat moeten de minister, Rijkswaterstaat, de Tweede Kamer en alle adviseurs zich realiseren, vindt hij. Als dat gebeurt ontstaat volgens hem vanzelf de politieke en maatschappelijke rust om een goede beslissing te nemen over de toekomst van het icoon. Dat mag wat hem betreft een jaar duren.

Haalbaarheid

D66'er Tjeerd de Groot had Kamervragen gesteld over de kwestie Lange Jaap. Minister Harbers heeft geantwoord dat hij streeft naar behoud van de vuurtoren. Daarbij zijn de technische haalbaarheid en de veiligheid leidend.

Als blijkt dat de kosten voor het behoud van de vuurtoren 'disproportioneel hoog' zijn, volgt een nieuwe afweging. De minister vindt dat daar verder nog geen zinnig woord over gezegd kan worden: „We hebben nog niet voldoende kennis om te weten wat er moet gebeuren als blijkt dat de vuurtoren te behouden is.”

→ Regio 6-7: Lange Jaap was in oorlog bijna opgeblazen

Nieuwe informatiebijeenkomst

Rijkswaterstaat wil op 9 februari opnieuw een digitale informatiebijeenkomst houden voor inwoners van Den Helder. Professor Maljaars en technisch uitvoeringsdeskundige Spelt geven dan zelf een toelichting op hun recente bevindingen. Een woordvoerder van Rijkswaterstaat zegt dat deelnemers waarschijnlijk ook direct vragen kunnen stellen. Bij de eerste digitale bijeenkomst was dat om technische redenen niet mogelijk.

ONDERZOEK Bob Verschuur dook in de geschiedenis

Lange Jaap was in oorlog bijna opgeblazen

Bob Verschuur (74) uit Den Helder heeft er aardig wat vrije uren in zitten in zijn speurwerk naar de geschiedenis van de Lange Jaap. Hij dook de archieven in, klopte aan bij Rijkswaterstaat en tekende bijzondere details en anekdotes op.

Marjolka de Jager
in samenwerking met

„Rond de Noordzee zijn al veel vuurtorens gedooft. Langs de Nederlandse kust branden ze wel allemaal

Den Helder ■ Hier rustte de 20e eeuwige jaag geduld al in een drieluik over de Helderse vuurtoren dat hij destijds publiceerde in het clubblad van de Helderse watersportvereniging (1975). En het laatste is hij heeft alles bewaard. Zoveel van de tien vuurtorens die in de tweede helft van de negentiende eeuw langs de Noordzee-kust zijn neergevallen, bestaan uit gietijzer, heeft Verschuur uitgezocht.

Zou de twee ien grote en een kleine in (Trompsburg), die in Scheveningen (1875) en die in Den Oever (1875). Geen enkele is zo hoog als de Helderse Lange Jaap met 31,767 meter. Een witte. Die staat er ook nog gewoon. Die in Den Oever stond overigens oorspronkelijk bij Westerland.

Bijzonder De manier waarop de Lange Jaap is gebouwd, blijft bijzonder. „De vuurtoren bestaat uit allemaal gietijzeren platen van drie centimeter dik. Ze zijn gegoten bij het (gietijzerbedrijf) Fenn en Bauduin in Dordrecht. Daar werden ze per ring met houten in elkaar gezet om te kijken of het allemaal paste en vervolgens werd het weer uit elkaar gebroken.

Dan gingen de platen - steeds twee ringen per keer - op transport naar Den Helder. Dat ging met het binnenvaartschip De Eendracht over het Noordhollands Kanaal, want Verschuur. „Aangezien het schip niet meer dan zestig ton draagt per keer kon vervoeren, waren er heel wat tachten nodig.“

Paard en vagen Eenmaal in Den Helder werden de platen gelaten in de gracht tegenover het stadhuis aan de Kerkgracht om vervolgens met paard en wagen naar Huisduinen te worden gebracht. Daar werden de platen weer ringgewijs in elkaar gezet tot het volgende gietijzeren plaatje.

„De zeventienjarige buitenvaart bestaat uit de ringen of lagen, bestaande uit platen variërend van 75 tot 90 centimeter hoog. Dit alles resulteerde in een toren die bestaait uit zeventien verdiepingen met een totaal gewicht van 500.000 kilo.“ Het gieten van de onderdelen, het

transport en de montage duurde ruim een jaar. Dat de vuurtoren ooit op koelblokken zou zijn gebouwd, doet Verschuur af als een fabeltje. Waarschijnlijk is er vervoering ontstaan door het gebruik van het begrip huilt en houten ton zonder bodem waarin zoveel platen werden geplaatst tot er geen meer bij kon. „Over een flink aantal van deze blokken huilt, werd vervolgens een zwaar houten raamwerk als fundering geplaatst.“ Verschuur heeft wel achterhaald dat 'tuss' het, gezet de plaatselijke draaige bodemgesteldheid, nodig vond om de fundatie van de vuurtoren te onderhouden met 240 houten palen.

Zes meter lang „Gegewe over de lengte van de palen heb ik niet kunnen vinden maar gezien de omstandigheden waren deze vermoedelijk rond de zes meter.“

Het had trouwens niet veel gescheeld of de Lange Jaap was er niet meer geweest, meent Verschuur in zijn uiteenzetting. „Na de capitulatie van Nederland in mei 1940 werd op last van het ministerie van Marine de Richtingwaart door het eigen personeel vernield. Een volgende stap had kunnen zijn om de hele toren op te blazen. Berekend aan de toren waren namelijk plannen voor dynamietpatronen konden worden aangebracht.“

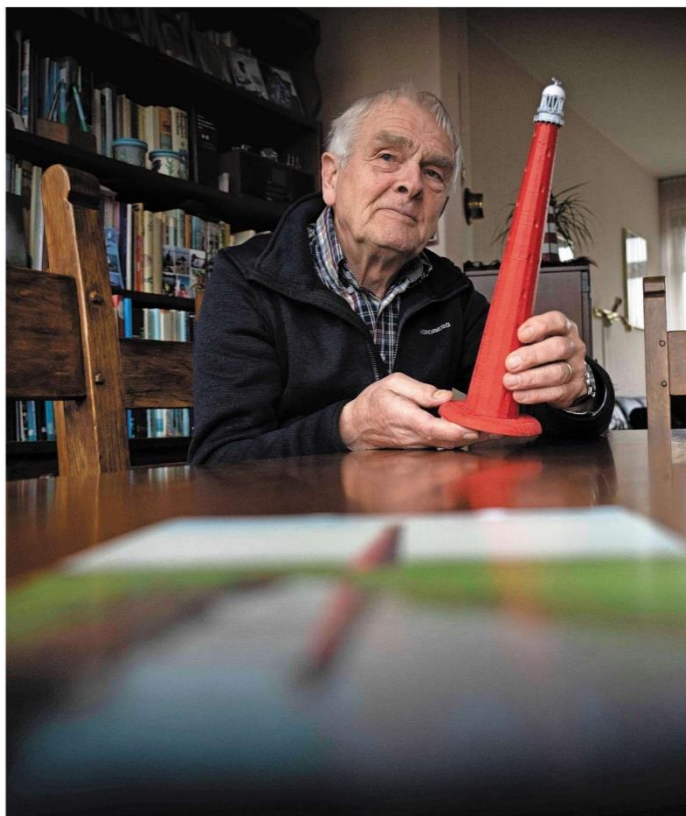
Camouflagedekuren „Er was tijdens de bouw al rekening mee gehouden om in tijden van oorlog de toren buiten gebruik te kunnen stellen of op te blazen. Dat laatste is er gelukkig niet van gekomen. Wel heeft de bezetter de Lange Jaap net als de andere vuurtorens langs de Nederlandse kust in de oorlogsjaren van camouflagekleuren voorzien. Het werd een grijs toren met groene slingers erop. Tot aan het einde van de oorlog was de vuurtoren buiten gebruik.“

„De Lange Jaap werd ook gebruikt om antennes aan op te hangen“, heeft Verschuur achterhaald.

Televisiezenders „Zo was er begin jaren zestig in Den Helder het probleem dat de twee televisie-tu-ers niet goed werden te ontvangen. Daar werd een signaalverstrekker op de Lange Jaap geplaatst die origineel bedoeld was voor de antennes door de regeringszender van de vuurtoren.

Voor 31.767 gulden

In opdracht van de minister van Marine werd in 1875 de bouw van de gietijzeren kunstlichttoeren te Kijkduin aanbesteed. „Voor het maken van een fundering en twee woningen voor lichtwachters hadden zeven aannemers ingeschreven“, weet Verschuur. „De laagste inschrijving was die van de plaatselijke aannemers de Gebrueders Moorman.“ Deze vierde de werkzaamheden uit voor een bedrag van 31.767 gulden.

Bob Verschuur met een schaalmodel van de Lange Jaap, gemaakt in de 3D-printer van Zeevast Staal op Willemsoord.

FOTO: BERNHARD

den Helder en omgeving te krijgen. Toen in 1961 in de Wieringermeer een zonnenuitruiter in gebruik werd genomen, kon dit hulpmiddel worden vervuld. „Als zonnecel - samen met zijn

Den Helder en omgeving te krijgen. Toen in 1961 in de Wieringermeer een zonnenuitruiter in gebruik werd genomen, kon dit hulpmiddel worden vervuld. „Als zonnecel - samen met zijn

vrouw en vrienden maakte Bob Verschuur regelmatig de overtocht naar Engeland - heeft hij ervaren hoe fijn het is bij thuisdonner het licht van de Lange Jaap te zien. Hij heeft ook dat de strijd om het

behoud van de vuurtoren vooral voortkomt vanuit nostalgische en emotionele motieven. Want voor het scheepvaartverkeer is het lichthuis allang niet meer nodig. „Rond de Noordzee, in Engeland bijvoorbeeld,

beeld, zijn inmiddels al heel wat vuurtorens gedooft. Langs de Nederlandse kust branden ze wel allemaal.“ „De Lange Jaap heeft als radar-punt voor de kustwachter en de

marine nog een functie maar voor het scheepvaartverkeer niet meer. Maar, het is al vaker gezegd, de Lange Jaap heeft gewoone bij Den Helder, net als de Kijkduin bij Parijs.“

„De toren bestaat uit gietijzeren platen van drie centimeter dik. Ze zijn gegoten in Dordrecht

NIJVERHEID Kunsthal 45 nodigt creatievelingen uit om hun vuurtoren te verbeelden

Ode aan de Lange Jaap

Kunsthal 45 brengt een ode aan het landschap. Landschappen uit de collectie van de Kunsttuileen worden geëxposeerd. Maar er komt meer.

Evert Marsmans

Den Helder ■ Deze expositie is in maart op verschillende locaties en krijgt een extra Helderse tintje. Creatievelingen, beroeps en amateurs, worden uitgedaagd hun visie op de Lange Jaap vast te leggen.

Deze collectie Lange Jaap wordt tentoongesteld in Kunsthal 45. De vuurtoren is een beeldbepalend element in het landschap. Kunstenaars worden gevraagd hun versie van dit

baken van licht te visualiseren. Foto-graaf van deze krant Peter van Aalst geeft het goede voorbeeld door een foto met zijn visie op dit Helderse monument ter beschikking te stellen.

„We maken daarmee onze ode aan het landschap actueel“, vertelt Linda Rose Smit, voorzitter van Kunsthal 45. „Het laat zien dat een landschap niet alleen mooi, maar ook urgent kan zijn. Juist hier kunnen kunst en samenleving elkaar raken en inspi-

reren. De inzendingen worden allemaal in Kunsthal 45 geëxposeerd.“

De ode aan het landschap is de eerste van een serie activiteiten die Kunsthal 45 organiseert in aanloop naar de verhuizing naar de kelder onder het oude V&D gebouw aan de Beatrixstraat.

„Die verhuizing laat om bouwtechnische redenen nog even op zich wachten“, aldus Smit. „Onze locatie aan de Keizerstraat leent zich door de activiteiten rond de stadsvernieuwing steeds minder voor onze gebruikelijke en langdurige exposities. Dit is ons alternatief om kunstliefhebbers te blijven bedienen.“

De uitdaging is geen wedstrijd. De organisatoren van Kunsthal 45

„Het laat zien dat een landschap ook urgent kan zijn

hopen op een wand vol verrassende werken rondom de Lange Jaap. De vorm en de uitvoering is aan de kunstenaars, een tekening, schilderij, lijsnede, foto, borduursel, een werk uit luciferhoutjes, alles mag en er

wordt niet geselecteerd.

Tijdens de opening wordt aandacht geschonken aan het meest originele werken, de beloning is eeuwige roem en aandacht voor de geplaatste vuurtoren.

De expositie opent op 17 maart om 17.00 uur. De opening in Kunsthal 45 wordt verricht door Jan Roelofsen, ambassadeur van Huisduinen.

Schilderijen zijn te zien in de Kunsttuileen, restaurant Kunst en Kitchen en Kunsthal 45. De expositie duurt tot en met 27 maart en is op alle locaties gratis toegankelijk. Kunstwerken met betrekking tot Lange Jaap kunnen worden ingebracht op zaterdag 5 maart van 10 tot 14 uur in Koningstraat 43-45.

LANGE JAAP Steun voor motie van D66 en CDA

Kamer eist replica na sloop van toren

Een Kamermeerderheid heeft dinsdagmiddag gestemd voor de motie van D66 en CDA over vuurtoren Lange Jaap.

Delano Weltevreden
d.weltevreden@mediahuis.nl

Den Helder ■ Als het rijksmonument onverhoopt wordt gesloopt, wil de Kamer dat op die plek in Huisduinen een replica wordt gebouwd.

De motie was ingediend door

D66'er Tjeerd de Groot en CDA'er Harry van der Molen. Zij vinden dat minister Mark Harbers van Infrastructuur en Waterstaat op de kortst mogelijke termijn helderheid moet verschaffen over wat er met de gammele vuurtoren gaat gebeuren.

Het Helderse icoon is jarenlang door Rijkswaterstaat verwaarloosd. Vorig jaar september bleek dat de vuurtoren er zo slecht aan toe is dat

omvallen niet wordt uitgesloten. De omgeving is afgezet en door de minister ingehuurd deskundigen hebben onderzocht of de vuurtoren veilig kan worden onderzocht. Dat is het geval. Binnenkort wordt de Lange Jaap met een drone geïnspecteerd.

Minister Harbers zegt dat hij niets liever wil dan de vuurtoren behouden. Hoewel de Kamer op de kortst mogelijke termijn wil weten wat er met de vuurtoren gaat gebeuren, zegt hij dat het nog even kan duren voordat er duidelijkheid is.

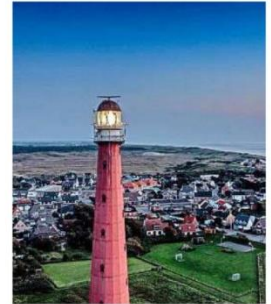
De door de drone verzamelde gegevens moeten worden geanalyseerd

voordat er conclusies kunnen worden getrokken. Het kan volgens hem maanden, zo niet jaren duren voordat er een besluit valt.

De minister heeft de Kamer er ook op gewezen dat hij groot belang hecht aan wat de inwoners van Den Helder, het Helderse gemeentebestuur en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed voor ideeën hebben over de toekomst van de vuurtoren. Alleen BIJ1 heeft tegen de motie gestemd.

Vuurtoren Lange Jaap krijgt steun van de meeste Kamerfracties.

FOTO REDMOUSE

2022-02-10 - Onderzoek met drone is broodnodig (Bron: Helderse Courant).

Onderzoek met drone is broodnodig, zegt de professor

Delano Weltevreden

Den Helder ■ Zonder goede voorstudie beginnen aan de renovatie van vuurtoren Lange Jaap is eigenlijk vragen om problemen. Dat heeft professor Johan Maljaars van onderzoeksinstituut TNO zijn gehoor woensdagavond voorgehouden tijdens een digitale informatiebijeenkomst. „We willen een zwart scenario voorkomen.”

Maljaars en Spelt Engineering and Construction hebben op verzoek van de vorige minister van Infrastructuur en Waterstaat onderzocht of de verwaarloosde vuurtoren gereed kan worden. Om die vraag goed te kunnen beantwoorden, is aanvullend onderzoek nodig, vinden zij. Met een drone, omdat het betreden van de vuurtoren precair is.

Voorzitter Jan Dop van Huisduin Belang vroeg zich aan het begin van de bijeenkomst af of een drone-onderzoek wel nodig is. Zeker gezien de vele onderzoeken die Rijkswaterstaat al heeft uitgevoerd.

Broodnodig

Die inspectie is broodnodig, zegt professor Maljaars. Het onderzoek met de drone zal informatie opleveren die er nog niet is. En daarna moet ook de tijd worden genomen om alle beelden te bestuderen en om de kosten en baten van elke oplossingsrichting tegen elkaar af te wegen. De onderzoeksfase duurt minimaal een jaar. „We begrijpen dat het

geen plezierige boodschap is”, zegt Maljaars.

„Na alle onderzoeken die Rijkswaterstaat het afgelopen decennium heeft uitgevoerd, is dit er nog een beetje. Toch denken wij dat het noodzakelijk is. Wat wij hier in feite willen voorkomen is een zwart scenario. Dat je bijvoorbeeld begint aan een renovatie, terwijl je eigenlijk niet goed weet wat je te wachten staat.”

„Toch denken we dat het noodzakelijk is. We voorkomen dat we in een zwart scenario belanden waarbij we beginnen aan de renovatie terwijl we niet goed weten wat we tegenkomen. Dat het budget drie tot vijf keer over de kop gaat en je halverwege alsnog moet constateren dat het gewoon niet gaat.”

'Bevroren'

Het onderzoek van Maljaars en Spelt Engineering and Construction heeft geleid tot drie scenario's voor de vuurtoren. Renovatie op locatie betekent dat de toestand waarin de toren zich nu bevindt wordt 'bevroren'. De vuurtoren wordt daarbij zo behandeld dat er geen extra schade bij komt. Van belang is in dit scenario dat alle oorzaken die tot roestvorming leiden worden weggenomen.

Een tweede optie is renovatie waarbij de toren wordt ontmanteld en opnieuw wordt opgebouwd. Daarbij worden verbeteringen aangebracht ten opzichte van de huidige situatie en ten opzichte van de originele bouw. De derde mogelijk-

„
We willen een
zwart scenario
voorkomen

heid is het maken van een replica, een toren die er in elk geval aan de buitenkant uit ziet als de huidige. In elk scenario is het voorkomen van roestvorming belangrijk”, zegt Maljaars.

De details zijn nog niet tot in z'n finesses uitgewerkt. Dat kan ook niet in de korte tijd die zij beschikbaar hadden, zegt Maljaars. Er zijn alternatieven mogelijk, maar ook combinaties van de drie scenario's die in het rapport zijn geschetst. „We zouden bepaalde slechte panelen kunnen vervangen door nieuwe panelen, terwijl nog relatief goede panelen opnieuw worden gebruikt.”

Tientallen belangstellenden hebben de digitale informatiebijeenkomst gevolgd. In tegenstelling tot de eerste bijeenkomst in december, konden nu wel vragen worden gesteld. Een van de vragenstellers wilde weten of het gewicht van de schotelantennes die vroeger aan de vuurtoren hebben bijgedragen aan de scheuren. Maljaars zegt dat dit niet het geval was.

Een voorbeeld van een drone.

ARCHIEFFOTO

Publiek kan op scherm volgen wat drone in de vuurtoren 'ziet'

Den Helder ■ Op 15, 16 en 17 februari worden met een drone opnamen gemaakt van vuurtoren Lange Jaap. Uit de beelden moet blijken hoe het rijksmonument er van binnen uitziet en of er mensen naar binnen kunnen.

Minister Mark Harbers van Infrastructuur en Waterstaat wil er al het mogelijke aan doen om de door Rijkswaterstaat verwaarloosde vuurtoren te behouden. Het moet wel technisch mogelijk zijn en de werkzaamheden moeten veilig kunnen worden uitgevoerd. Marco van Herwaarden van Rijkswaterstaat, als asset manager onder meer verantwoordelijk voor de Lange Jaap, wijst er op dat na bestudering van de dronebeelden alsnog kan worden geconcludeerd dat behoud van de vuurtoren niet mogelijk is. „We hopen dat het niet zover komt.”

De drone gaat op 15, 16 en 17 februari de vuurtoren in. Op 16

februari kan publiek op een tv-scherm zien wat de camera 'ziet'. Hoe laat dat gebeurt, wordt nog door RWS bekendgemaakt. De drone moet onder meer vaststellen of er scheuren bij zijn gekomen en of bestaande scheuren groter zijn geworden.

Stormen

Zo'n twee maanden nadat de inspectie is uitgevoerd, volgt een rapport met de bevindingen. Afhankelijk van de staat van de toren, kan de gemeente worden gevraagd het gebiedsverbod op te heffen. In september is de omgeving in een straal van zeventig meter afgezet, omdat gevreesd werd voor het omvallen van de toren, bijvoorbeeld als het hevig stormt. Professor Maljaars gaat ervan uit dat de vuurtoren niet door een storm omvalt, omdat de Lange Jaap al eerder zware stormen heeft doorstaan.

LANGE JAAP Onderzoek met drone is broodnodig, zegt professor Johan Maljaars

'We willen een zwart scenario voorkomen'

Zonder goede voorstudie beginnen aan de renovatie van vuurtoren Lange Jaap is eigenlijk vragen om problemen. Dat heeft professor Johan Maljaars van onderzoeksinstituut TNO zijn gehoor deze week voorgehouden tijdens een digitale informatiebijeenkomst. „We willen een zwart scenario voorkomen.”

Delano Weltevreden
d.weltevreden@mediahuis.nl

Den Helder ■ Maljaars en Spelt Engineering and Construction hebben op verzoek van de vorige minister van Infrastructuur en Waterstaat onderzocht of de verwaarloosde vuurtoren gered kan worden. Om die vraag goed te kunnen beantwoorden, is aanvullend onderzoek nodig, vinden zij. Met een drone, omdat het betreden van de vuurtoren precair is.

Voorzitter Jan Dop van Huisduiner Belang vroeg zich aan het begin van de bijeenkomst af of een drone-onderzoek wel nodig is. Zeker gezien de vele onderzoeken die Rijkswaterstaat al heeft uitgevoerd.

Die inspectie is broodnodig, zegt professor Maljaars. Het onderzoek met de drone zal informatie opleveren die er nog niet is. En daarna moet ook de tijd worden genomen om alle beelden te bestuderen en om de kosten en baten van elke oplossingsrichting tegen elkaar af te wegen. De onderzoeksfase duurt minimaal een jaar. „We begrijpen dat het geen plezierige boodschap is”, zegt Maljaars.

Noodzakelijk

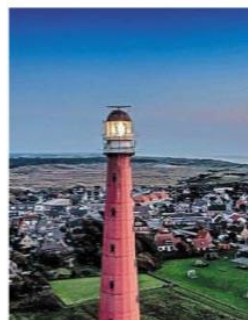
„Na alle onderzoeken die Rijkswaterstaat het afgelopen decennium heeft uitgevoerd, is dit er nog eenje. Toch denken we dat het noodzakelijk is. We voorkomen dat we in een zwart scenario belanden waarbij we beginnen aan de renovatie terwijl we niet goed weten wat we tegenko-

„Na alle onderzoeken die Rijkswaterstaat heeft uitgevoerd, is dit er nog eenje

men. Dat het budget drie tot vijf keer over de kop gaat en je halverwege alsnog moet constateren dat het gewoon niet gaat.”

Scenario's

Het onderzoek van Maljaars en Spelt Engineering and Construction heeft geleid tot drie scenario's voor de vuurtoren. Renovatie op locatie betekent dat de toestand waarin de toren zich nu bevindt wordt 'bevroren'. De vuurtoren wordt daarbij zo

Je kunt niet zonder gedegen vooronderzoek beginnen met de renovatie van de vuurtoren, zegt professor Maljaars.

ARCHIEFFOTO REDMOUSE

behandeld dat er geen extra schade bij komt. Van belang is in dit scenario dat alle oorzaken die tot roestvorming leiden worden weggenomen. Een tweede optie is renovatie waarbij de toren wordt ontmanteld en opnieuw wordt opgebouwd. Daarbij worden verbeteringen aan-

gebracht ten opzichte van de huidige situatie en ten opzichte van de originele bouw. De derde mogelijkheid is het maken van een replica, een toren die er in elk geval aan de buitenkant uit ziet als de huidige. „In elk scenario is het voorkomen van roestvorming belangrijk”, zegt Maljaars.

De details zijn nog niet tot in z'n finesses uitgewerkt. Dat kan ook niet in de korte tijd die zij beschikbaar hadden, zegt Maljaars. Er zijn alternatieven mogelijk, maar ook combinaties van de drie scenario's die in het rapport zijn geschetst. „We zouden bepaalde slechte panelen kunnen vervangen door nieuwe panelen, terwijl nog relatief goede panelen opnieuw worden gebruikt.”

Tientallen belangstellenden hebben de digitale informatiebijeenkomst gevolgd. In tegenstelling tot de eerste bijeenkomst in december, konden nu wel vragen worden gesteld. Een van de vragenstellers wilde weten of het gewicht van de schotelantennes die vroeger aan de vuurtoren hebben bijgedragen aan de scheuren. Maljaars zegt dat dit niet het geval was.

2022-02-16 - Onze Lange Jaap knipoogt 4 keer naar schepen (Bron: Helderse Courant).

woensdag 16 februari 2022

Regio

Onze Lange Jaap knipoogt vier keer naar de schepen en mag nooit doven

Een speciaal lied voor een bedreigde vuurtoren, van de Helderse zanger Jan Helder. Met een positieve ondertoon.

De kern van het lied komt meerdere malen terug in de tekst: de Lange Jaap mag niet doven. 'Hij knipoogt vier keer naar de schepen', zingt zanger Jan Helder.

Hij kiest bewust voor een positieve toon. Helder denkt namelijk dat het wel goed gaat komen met de toren, schrijft hij op zijn Facebookpagina. 'Jan Dop de voorzitter van Huisduiner Belang, vroeg mij of ik een nummer kon maken over de vuurtoren De Lange Jaap', meldt Helder.

Om er aan toe te voegen dat er de laatste tijd heel veel over de toren is gesproken en ook gezongen. Vaak was het dan een klaagzang, signaleert Helder. 'Ik heb het wat vrolijker benaderd, met in het achterhoofd, dat het wel goed komt.'

Uiteraard heet het lied 'Onze Lange Jaap', de vuurtoren is namelijk van iedereen. 'Jij bent de trots van deze stad', zingt Helder. Het nummer is op YouTube in een dag tijd al dertienhonderd keer beluisterd.

Link naar YouTube: <https://www.youtube.com/watch?v=p9rNiBOEosI>